

	DOMOLJUB	
Izbaje vsak zvezek. — Cena na letu K 10 — za leto. — (Za Nemčijo K 12 — za Ameriko in druge tuje države K 14 —) — Posamezne številke se prodajajo po 3 risarjev.	GLASILO JUGOSLOVANSKE : : KMETSKÉ ZVEZE : :	Spisi in dopisi se pošiljajo v Uredništvo „Domoljuba“, Ljubljana, Kapitarjeva Kaptlarjeva ulica. — Naročnina, reklamacije in iskanja pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kapitarjeva ulica.

J. K. Z. v boju za kmeta

Pri anketi za agrarno reformo v Belgradu se je oglašil k besedi tudi načelnik Jugoslovanske kmetijske zveze, državni poslanec Brodar. Njegov govor prinašamo v sl. dečem:

Delitev veleposestniške zemlje, ki se obdeluje.

Gospodje, moj predgovornik g. veleposestnik Lenarčič je rekel, da v Sloveniji pri agrarni reformi ne pridejo toliko v poštev veleposestva, v kolikor se tiče obdelave zemlje, ker takih veleposestev pri nas sploh ni. Gospodje, jaz sem v tem oziru malo drugačnega mnenja. Seveda bi imel prav, ako bi se določila za polje, travnike in vinograde najvišja mera, ki ostane nerazdeljena, 150 hektarjev, kakor je sedaj določeno v načrtu agrarne reforme za celo državo. Potem v Slavoniji, kar se tiče polja, sploh ne pride v poštev. Gospodje, pri nas pa so v tem oziru drugačne razmere kakor na Hrvaškem, v Bosni ali v Banatu, kjer je veliko zemlje in so naselbine le redke. Pri nas je malo zemlje in so goste naselbine, tako da imamo največ malih posestnikov, ki često nimajo niti toliko zemlje, da bi preživljali svojo družino. Iz teh razlogov moramo vzeti za Slovenijo veliko nižji maksimum (najvišja mera) za posestva, kakor je to določeno za druge kraje. Da pa ne bo prišlo veliko posestev v poštev, to pa priznavam, ker od leta 1348, odkar je naš kmet odvezan tlake in mu ni treba več dajati desetine graščaku, so pri nas pričele leto za letom izginjati graščine (veleposestva) z obdelano zemljo. Rastla pa so gozdna veleposestva. Gospodje, pri nas v Sloveniji imamo slabo zemljo. Moramo veliko gnojiti, dobro obdelovati, pridelek pa je le malenkosten. Naša zemlja se ne da primerjati z ono, kakor jo vidimo tukaj na Hrvaškem ali v Srbiji, kjer rodi veliko boljše brez gnoja kakor pa pri nas dobro pognojena. Gospodje, pri nas se izplača obdelovanje polja samo tistemu kmetu, ki obdeluje posestvo sam s svojo pridno družino.

Iz omenjenih razlogov je potem razumljivo, zakaj so pri nas izginjala veleposestva za obdelovanje polja. Zgodilo se je to zaradi tega, ker se graščinam obdelovanje ni izplačalo. Zato jaz kot zastopnik srednjega in malega kmeta stojim na stališču, da se postavi maksimum za obdelovanje polja in travnikov tak, kolikor more ena družina, vzemimo malo večjo družino od 10 do 12 članov, obdelati. Na manjših

posestvih se zemlja tudi veliko bolje obdelava, in s tem bi se pri nas pomnožili pridelki. Po mojem mnenju kot kmet, ki sam izkušam razmere, bi zadostoval maksimum 30 ha. Upam, da se veleposestniki, ki bodo morali oddati nekaj ha njiv ali travnikov, temu ne bodo upirali, ker sami vedo, da se jim do sedaj obdelovanje ni izplačalo, še manj pa se jim bo v bodoče, ker bodo delavci še vedno dražji, žito pa cenejše.

Veleposestniški gozdi.

Glede gozdnih veleposestev je omenil moj g. predgovornik da pri nas ni potrebe, da bi se taka veleposestva razkosavala, ker da so pri nas kmetje s steljo, drvni in stavbnim lesom dobro preskrbljeni. Gospodje, tudi v tem se ne morem strinjati z g. predgovornikom. Jaz nasprot. no vem, da kmetje ravno v bližini gozdnih veleposestnikov nimajo skoro nič gozda in so bili do sedaj naravnost navezani na veleposestnikove gozde in so bili potem seveda tudi od njega odvisni. Tako mi je znano, da veleposestnik zahteva od kmeta, ki ga prosi, da bi mu prodal drva, steljo ali stavbni les, poleg kupnine še to, da mora še iti več dni delat. Drugače mu sploh ni na prodaj. Gospodje, to je suženjstvo! Naša dolžnost je, da našega kmeta osvobodimo takega suženjstva. In sedaj je prilika. Zato zahtevam, da se v bližini, nekaj ur oddaljenim posestnikom od takega veleposestva da kmetom v last toliko gozda, kolikor ga kmet za svoje lastno posestvo potrebuje.

Posestvo se pri nas le tisto dobro vzdržuje, katero ima dovolj gozda, ki potem tudi lahko dovolj gnoji svojo zemljo. Največji revež je pri nas tisti kmet, ki je navezan na druge gozdove. Ta je v vednem pomanjkanju za steljo in drva.

Gospodje veleposestniki so prišli tudi po raznih potih do tako velikih posestev. V nekaterih krajih so dobili zemljo od kmetom z nasiljem za malenkostno vsoto, včasih pa celo, kakor so mi pripovedovali naši možje, po nepoštenih potih. Na primer o naših planinah na Gorenjskem se marsikaj sliši. Na to, g. minister, Vas posebno opozarjam, da obrnete vso svojo pozornost na nje.

Gospodje, gre sedaj za to, kak maksimum hočemo postaviti za gozdne veleposestnike. Kakor sem že poprej omenil, da je posestvo le tisto dobro, ki ima dovolj gozda, zato stojim na stališču, da se tudi veleposestnikom pusti več gozda, kakor pa imajo polja in travnikov, da zamorejo

potem uspešno gospodariti. Za obdelovanje polja in travnikov sem stavil maksimum 30 ha, za gozd stavim 50 ha, in sicer dobrega, prvovrstnega gozda.

V hribovitih krajih pa, kjer je slaba ali skalnata zemlja, ki je večina porastla z grmovjem in je v takih krajih tudi les veliko manj vreden, pa tudi kmetje v takih krajih nimajo polja, tako da so za življenje primorani vse kupiti, pristanem tudi do 400 ha.

Potem mislim, da se ni treba bati, da bi bil ogrožen obstoj kake družine.

G. poslanec Brodar, ali Vi v ta maksimum prištevate tudi pašnike in planine?

Brodar: Ne, g. minister, ker stojim na stališču, da se vsaka planina ali pašnik, ki preživi več živine kakor jo ima eden posestnik, da občini. Ako je večji kompleks, večjim občinam ali pa živinorejskim zadrugam v izrabo. Sicer pa o planinah še izpregovorim.

Gospodje, glede drugih gozdov pa, ki so večji kompleksi, ki pripadajo kot last državi, nikakor nisem za to, da bi jih država tudi upravljala ker se je izkazalo že v Avstro-Ogrski, da je državna uprava zelo slaba in draga, da so se državni gozdovi obrestovali samo 1 do 2 odstotka. Gozdovi, ki jih ima kmet v svoji posesti, pa od 10 do 15 odstotkov. V tem oziru se popolnoma strinjam z načrtom g. ministra in v kolikor mi je omenil o tem tudi naš g. poverjenik dr. Lukan, namreč da vse skrbstvo in izkoriščanje gozdov prevzame posebna zadruga, h kateri bi lahko pristopili 1. doseadanji posestnik gozda, 2. lesne zadruge, 3. lesni trgovci, 4. delavci, ki bodo v teh gozdovih delali. Vsi ti bi bili udeleženi tudi na izkupičku te zadruge. Tako se namerava vsa ta stvar socializirati, kar je hvale vredno. Bojim se le, da dobe prevelik vpliv v tej zadrugi lesni trgovci, kar bi ne bilo dobro za gozdove. Mogoče bi bilo dobro, g. minister, ako bi v to zadrugo privzeli še okoliške kmeto-

Planine.

Glede naših planin ima le še toliko omeniti, da se je preživljalo še pred 50 leti na stotine in stotine več glav živine na njih, kar je bilo zelo dobro za napredek naše živinoreje in za kmetijstvo. Danes pa ima po večini te planine v rokah gospoda, ki ji služijo za zabavo in luksus. Gospodje, edini najboljši dohodek našega kmeta bo sedaj živinoreja. Zato je zadnji čas, da dobi naš kmet planine nazaj v svoje roke. S tem se bo pri nas povzdignila živinoreja, kar bo v prid kmetu in državi.

Zato še enkrat pozivljam g. ministra, naj vso svojo pozornost obrne na naše plačvine. S tem končam.

Minister odgovarja:

Gospodu poslancu Brodarju odgovarjam na njegova izvajanja sledeče:

Opravo večjih gozdov, ki pripadajo državi, bi prevzela posebna zadruga, v kateri bi bili učlanjeni: 1. dosedanji posestnik teh gozdov, 2. lesne zadruge, 3. lesni trgovci, 4. vsi delavci, ki bi delali v teh gozdovih. Lahko se še potem privzamemo v to zadrugo tisti kmetje, ki bodo iz teh gozdov vozili in vlačili hlode, drva itd.

Držim se pa tega, da ima država glavno nadzorstvo in kontrolo nad vso opravno teh gozdov.

Glede planin izjavljam, da, kjer se bo dokazalo, da je bila kmetu ali kmetom vzeta planina z nasiljem ali za malenkostno vsoto ali po nepoštenem potu, da dobijo vsi tisti planine brezplačno nazaj.

G. poslanec naj bo uverjen, da hočem vse storiti, da se kmetje zadovoljijo in da se vse stare krivice, ki so se kmetu dogodile, sedaj, kolikor bo mogoče in v moji moči, popravijo.

Belgrad, 24. junija 1919.

Ivan Brodar.

Cenj. naročnikom!

Prvo polletje tekočega leta je minulo, s tem je pa potekla naročnina na „Domoljuba“ tudi vsem našim naročnikom, ki so ob novem letu poslali samo polovico naročnine. Da jim olajšamo nadaljnje plačilo, dopošljemo v tej in prihodnji številki „Domoljuba“ položnice vsem, ki imajo na dolgu naročnino za pol leta ali morda tudi več. Kdor torej te dni prejme položnico v svojem listu, naj nam takoj odpošlje potrebni znesek, ker po preteku meseca julija ne bomo poslali lista nikomur, ki ne bi imel plačane celoletne naročnine.

Položnice moremo seveda poslati samo cenj. naročnikom na Slovenskih tle. Oni naši naročniki, ki bivajo izven meje Slovenije, naj nam pa pošljejo denar po nakaznici, ali pa v priporočenem pismu, ker poštne položnice ne veljajo ne za Dalmacijo, ne za Hrvatsko, kakor tudi ne za pošte v Nemški Avstriji. — Vsak cenj. naročnik, ki ve da njegovi računi pri „Domoljubu“ niso v redu, naj zanesljivo do 25. t. m. dopošlje primankljaj do konca leta 1919. Celoletna naročnina znaša 10 K.

Proti oderuštvo z usnjem.

Poslanci Jugoslovanske kmetске zveze Pišek, Hohnjec in tovariši so stavili na ministra trgovine sledeče vprašanje:

Usnja primanjkuje po vsej državi Srbije, Hrvatov in Slovencev, in kolikor se

ga proda, je treba zanj plačati neprimerno visoke cene. V rednih razmerah v naših krajih ni nedostajalo ne usnja, ne blaga iz njega. Industrija z usnjem in čevlji je pri nas tako prosperovala, da nismo krili le lastne potrebe, marveč smo tudi izvažali. Sama Slovenija je pred vojno producirala za 21 milijonov usnjenega, ozir. čevljarškega blaga, izvozili pa smo približno za 7 milijonov. Glavne sirovine, kože in črešlovino, pridelujemo doma. Imamo večje strojarne v Ljubljani, Trzinu, Litiji, Mariboru, Sošanju, Celju, na Vrhniki, v Zagrebu in po nekaterih krajih Slavonije.

V tovarnah in po skladiščih je še mnogo usnja, trgovci ga prodajajo po oderuških cenah, ubogo ljudstvo pa hudo trpi vsled pomanjkanja usnja. Če do jeseni ne pride v promet vsak kolikor toliko zadovoljiva količina usnja, otroci vsled pomanjkanja obutelnji ne bodo mogli hoditi v šolo, ne v cerkev.

Zadnje jesen je vlada iz tovarn nakazala nekaj usnja in se je isto dobivalo po razmeroma zmernih cenah, in sicer podplati 1 kg po 18, zgornje usnje po 32 K. Ko pa se je nakazana vrsta usnja razprodala, so se po trgovinah cene usnja zopet dvignile do oderuške višine. Dandanašnji revnejši ljudje delavskega in kmetskega stanu sploh ne morejo kupiti obutala.

Vprašamo torej ministra trgovine:

1. Ali mu je znano, da vlada med ljudstvom tako veliko pomanjkanje usnja in da so cene usnja pretirano visoke?

2. Ali misli kmalu izdati ukaz, da se iz zalog in skladišč zopet nakaže potrebna množina usnja v razprodajo po primer-nah cenah?

3. Ali namerava odrediti in storiti, kar je potrebno in pripravno, da se v naši državi zopet okrepi usnjarstvo?

Beograd, 23. junija 1919.

Kakšni može pa so to?

Liberalna stranka je v zadnjem času po svojem članu, podpredsedniku deželne vlade dr. Žerjavu, napravila tak škandal, da tudi „Domoljub“ ne more molče mimo njega, čeprav se zadeva cela stvar samo uradništva. Reč je pa ta-le: Po mnenju dr. Žerjavovem se okrajni glavarji v Slovenjemgradu, Brežicah in Črnomlju niso dobro obnašali. Mimogrede povemo, da so to pristaši liberalne stranke in ne naši.) Zgodilo bi se celo v Turčiji, da bi dala oblast najpoprej vse preiskati in zaslišati uradnike same, potem bi se šele začelo s kaznimi, če bi se kot potrebno izkazalo. Pri nas pa nismo na Turškem, temveč v svobodni Jugoslaviji, kjer ima preveliko besedo notranji minister Pribičević, pri nas v Sloveniji pa njegov zaupni prijatelj dr. Žerjav. Toda namesto uradnih preiskav, katere bi moral voditi poverjenik za notranje zadeve v Ljubljani, je šel dr. Žerjav v Beograd ter priporočil Pribičeviću, naj glavarje kratkoma prestavi, v Črnomlju poleg tega vse osebe pri glavarstvu do zadnjega sluga. Ukaz se je izvršil preko našega poverjenika za notranje zadeve, in glavarji so šli. V Črnomlju so imeli nekateri uslužbenci njivice v naje-

mu, da se prežive, ženske pisarniške moči so ondi doma in pri svoji borni plači izhajajo le zato, ker so doma, a dr. Žerjav vsega tega ne vidi, ampak reče svojo malo modro besedo in nekaj ljudi leži na cesti.

Naši poslanci so seveda zaradi takega postopanja vzrojili, Pribičević je uvidel svojo budalost in svoje ukaze preklical. Kar pa nas zanima, je pa to-le: Kar počenjajo voditelji liberalno - kapitalistične stranke s svojimi lastnimi ljudmi, toliko bolj se morajo naši kmetje bati, če dobijo ti ljudje vse vajeti v roke. Dr. Žerjav je to tudi že pokazal v ribniškem okraju, kjer je našim kmetom, združenim v lesni zadrugi, dal krepko brco, med tem ko je kapitalistično trgovsko podjetje „Velika gora“ v naročju nosil.

Potem pa zdihuje „Narod“, da „Domoljub“ ne drži premirja. Naj vrag vzame tako premirje, pod katerim se razširja korupcija in gnoloba. V boju proti korupciji za pošteno politiko „Domoljub“ ne pozna nobenega premirja.

Izvrsten zagovornik kmeta.

Na anketi za agrarno reformo v Beogradu se je k besedi oglašil tudi neki kmet po imenu Mrmolja. Pravijo, da je Goričan in da sedaj biva in kmetuje kot begunec na Štajerskem.

On je izjavil v svojem govoru, da se kmet s svojo družino na petih hektarjih zemlje prav lahko živi. On kot posestnik 5 ha zemlje, ki ima tudi vinograd, da je imel letnega dobička iz svojega malega posestva 30.000 kron (beri: tridesetkraf po en tisoč kron) in poleg tega preživel še vso svojo družino. — Srečni Štajerci! — Seveda, ako so vsi tako srečni kakor Mrmolja! Kar pa je težko verjetno! Ne vemo, v koliko bo v korist štajerskemu kmetu ta njegova izjava, posebno če jo pograbijo davčni uradi. Slišimo, da je g. Mrmolja vnet pristaš neodvisne kmetske stranke. Živela taka stranka, ki ima take voditelje. Ko ta stranka pride na površje, bomo imeli kmetje denarja kot črepinj. Seveda, ako ne bodo davčni uradi od kmeta več zahtevali, kakor bodo kmetje za vse svoje pridelke sploh dobili.

Čestitamo štajerski samostojni kmetski stranki, ki ima tako izvrstnega zagovornika kmetskih koristi.

Poročali bomo, kdaj ga bo kot priganjača za davke odlikoval finančni minister.

Iz Kmetških Zvez.

Iz Ambrusa.

Dne 15. junija 1919 se je vršil tukaj prvi občni zbor „Podružnice Kmetške zveze za občino Ambrus. Izvolil se je odbor. Sklenile so se sledeče resolucije in predložile zvezi, da jih po možnosti izpelje.

1. Prosimo in pozivljamo pristojno vojaško oblast, da se sedaj v času najhujšega kmetskega dela oproste oziroma prelože orožne vaje vpoklicanim kmetskim posestnikom in sinovom, ker ni sposobnih moči za delo. Vaje naj se prelože na čas, ko ni toliko in tako nujnega dela.

2. Naj se vse potrebno ukrene, da dobimo potrebne reči kakor: sol, sladkor, petrolej, užigalice in potrebno blago za obleko.

3. Vlada se pozivlja, da takoj odpravi carinske tarife na te predmete, ker jih nimamo doma, ali jih vsaj znatno zniža.

4. Urede naj se primerno cene tako, da bo pravično za konzumenta in producenta. Ne tako kakor sedaj, da cena živini in kmetskimi pridelkom pada, za stvari pa, ki jih kmet neobhodno rabi, pa cene stoje ali pa se še višajo.

5. Zahtevamo, da se železniški tarifi znižajo na tisto višino, kot so v Nemški Avstriji.

6. Od Ljubljane do Novegamesta naj se zopet vpelje večerni vlak, ki vozi iz Ljubljane ob 7. zvečer do Grosupelj in na Kočevje. Mi vlaka, ki vozi ob polnoči, v teh nevarnih časih ne moremo rabiti.

7. Umetnih gnojil ni, zato je tembolj potrebno, da bi si kmetje uredili hleve in gnojnične jame, da bi tako imeli več gnoja. Pa nemogoče je, ker ni dobiti cementa, ali pa je tako drag, da si ga ne more kupiti vsak. Prosimo in zahtevamo, da se napravi v tem oziru red, da ne bodo cementni kartelisti določevali cene, kakor se jim zljubi.

Leše.

V Lešah so dne 8. t. m. ustanovili pokraj. organizacijo Jugoslovanske kmetijske zveze. Za načelnika so izvolili Mlakarja Fr., za podnačelnika Bohinc Ant., za tajnika Kleindienst Rud. in za blagajnika Valjavca Val. Po ostalih odbornikih so zastopane v odboru vse bližnje vasi.

Dolgo so omahovali Lešani, dolgo so jim nasprotniki begali glave in jim odsvetovali prepotrebno Kmetisko zvezo. Sedaj spoznavajo, da more kmet le tedaj kaj pomeniti, če se organizira in so skoro brez izjeme prestopili v našo organizacijo, zvesti temu, kar so jih oče in mati učili.

Sostro.

V nedeljo dne 15. junija smo ustanovili podružnico Kmetijske zveze v Sostrem za občino Dobrunje na precej obiskanem sestanku.

Zborovanje je vodil g. Franc Selan, načelnik okrajne K. Z., ki obsega štiri občine: Dobrunje, Dev. M. v Polju, Moste in Podgorico.

Po kratkem in spodbudnem nagovoru za prosep boljše bodočnosti in splošno organizacijo kmetijskega stanu se je izvolil odbor največini kmetijskih gospodarjev in sicer kot načelnik Miklavc Jože, posestnik, Podm. inik, dvajset odbornikov in nekaj zaupnikov.

V nedeljo dne 22. junija smo imeli prvo odborovo sejo; sklenili smo sledečo resolucije:

1. Pošta naj prihaja v Sostro vsak dan; kadar bo mogoče, naj se ustanovi v Sostrem poštni urad. Poštar naj razlaša pisma in drugo po vaseh sam, ni prav, da oddaja to šolarjem, da se dobi tako marsikaj prepozno ali celo izgubi.

2. Vpeljejo naj se zopet semjni za govejo živino, konje in prašiče v Ljubljani.

3. Orožniška postaja naj bo na sredi občine, ne pa na koncu, kakor je sedaj.

4. Ciganom naj se prepreči potikanje po naših vaseh, da ne bodo krađali in nas nadlegovali s svojimi garjevimi konji in svojo nadležnostjo.

5. Deželna vlada naj ukrene vse potrebno, da se prepreči ponočno popivanje po gostilnah, ker iz tega izvira največ nereda in nezadovoljnosti.

Iz Preske.

Dne 18. maja se je ustanovila podružnica Kmetijske zveze za občino Medvode. Predaval je dr. Božič o bistvu Kmetijske zveze. — Zborovalci so soglasno sprejeli sledečo resolucije:

1. Zahtevamo in nujno pozivljemo vlado, da takoj prične z zgradbo že projektiranih električnih central na Savi, v odseku Kranj—Medvode.

2. Protestiramo najodločneje proti okupaciji jugoslovanskega ozemlja po Italijanih in Nemcih ter proti nečuvnim krvoločnostim, ki so jih zakrivali Nemci na Koroškem in izjavljamo najslovesneje, da ne priznamo miru brez samoodločbe narodov.

3. Pozivljemo vlado v Belgradu, naj nemudoma razpiše volitve v državno in pokrajinsko veče, ker le na ta način pride do veljave ljudstvo. V ta namen naj izdela narodno predstavništvo takoj demokratičen načrt za konstituantno in volitve.

4. Zahtevamo kategorično, naj vlada za Slovenijo nemudoma in takoj ukrene vse mogoče, da imajo v višjem šolskem svetu odločilno besedo kmetijski starši, ker je pretežna večina šoloobvezne mladine krščanskega kmetijskega stanu. — Kako pridemo mi kršč. kmetje do tega, da kot taki ne bi imeli pri najvišji inštanci, ki odloča o šoli in o načinu šolanja — niti zastopstva?

5. Zahtevamo nujno pravično izpremembo zakona o osebni dohodnini. Zahtevamo odločno, da obenem z denarjem padejo tudi cene tovarniškim in drugim produktom.

6. Zahtevamo, da vojna posojila malih, dalje občin, posojilniška in posojila nedoletnih obdrža isti kurz, kakor denar istih po ureditvi valute.

7. Zahtevamo, da država ustanovi tovarne za umetna gnojila.

8. Zahtevamo takojšnjo ustanovitev kmetijske in gospodinjske šole v Kranju.

9. Zahtevamo ustanovitev kmetijske zbornice.

Sela.

Pri nas se je za našo župnijo ustanovila Kmetiska zveza dne 15. junija. V odbor so bili izvoljeni sledeči: predsednik Ivan Tomažič, blagajnik France Pestotnik; odborniki: Hribar Andrej, Hribar Janez, Kadunc Jakob, Kuhar Alojzij, Osolnik Janez, Plahuta Anton, Poljanšek Jožef, Resnik Martin. — Prva seja se je vršila dne 22. junija.

Zagorje ob Savi.

V nedeljo dne 22. junija se je takoj po prvem svetem opravilu zbralo v Zadrudnem Domu precejšnje število kmetov iz občin Zagorje in Kotredež, da si za svoj okraj ustanove podružnico Kmetijske zveze. V navduševalnem govoru g. Kremžar-

ja iz Ljubljane smo sedeli z velikim zanimanjem. Upamo, da njegove besede obrodile obilen sad. Potem se je vršilo vpisovanje članov in je takoj pristopilo nad 60 članov samih kmetov, izmed katerih so izvolili sledeči odbor: Predsednik Martin Medved, Zagore; Jožef Pirc, Rove; Anton Snoj, Toplice; Anton Prosenc, Toplice; Jožef Drnovšek, Vine; Jožef Drnovšek, Proprovče, Ivan Hrostelj, Selo; Leopold Celestina, Zavine; Alojzij Bebar, Sv. Urh; Jožef Šikovec, Sv. Urh; Iv. Forte, Potoška vas; Valentin Učakar, Kotredež; Jožef Špitaler, Sv. Planina. K besedi se oglasil še gospod dr. Kulovec, ki je v kratkih temeljnih besedah opozarjal kmete na njihove potrebe in zahteve, zlasti v potrebi stalnih domov. Po dolgem razgovoru smo se razšli, uverjeni, da bo naša organizacija res postala mogočna trdnjava naših zahtev in pravic, ki jih moramo in jih hočemo doseči. Zato kmetje vsi v Kmetisko zvezo kot en mož, ker pravica je na naši strani. Vpisovanje članov se vrši vedno v Zadrudni prodajalni v Zagorju.

Ribno pri Bledu.

V nedeljo, dne 22. t. m. se je ustanovila pri nas podružnica Kmetijske zveze. Prav zanimivo in natančno je razložil možem, sklicanim po kraj. odboru S. L. S. — pomen in delo Zveze odbornik Jugoslov. Kmečke zveze g. Iskra iz Lesc. Zborovalci so odobrili vse resolucije in delo Jugoslov. Kmečke zveze ter sklenili sami stopiti v njeno mogočno armado. Ob sklepu so izvolili odbor: Za načelnika posestnika Janeza Sokliča iz Sela, za tajnika Matevža Cengla iz Ribnega. Ostali odborniki: Ribno: Matevž Šmit, Peter Mužan; Selo: Plemelj Valentin, Ivan Toman; Koritno: Lovro Vidic, Franc Smole; Bodešče: Marija Arh, Franc Toman.

Petrovče pri Celju.

Z velikim zanimanjem čitam poročila iz raznih krajev v našem kmetiskem glasilu. Iz naše lepe Savinjske doline je malo kdaj kaj čitati. Gotovo si že naši bratje onstran Save mislijo, da spimo, kar pa še hvala Bogu ni dejstvo, saj smo si vendar letos na zelo burnem shodu ustanovili krajevno podružnico Kmetijske zveze. Mnogo je še posestnikov, ki so naklonjeni našim načelom, toda ne razumejo še popolnoma, kakšne važnosti je stanovska organizacija. Treba bi bilo, da bi se enkrat vsi takšni, ki še imajo kakšne pomisleke glede naše organizacije, povabili na razgovor, kjer bi se jim lahko razložilo in dala pojasnila. Nekateri mislijo, da ni potreba, da bi kmetje skupno nastopili. Toda pogledite kmetje sotrpinii, če bo eden kje sam zase rjul, bo to menda gotovo glas vnebovpijočega v puščavi, če nas bo pa na tisoče — saj lahko bi nas bilo na stotisoče — potem bo pa naš glas imel tudi mogočen odmev. Seveda, rjuli ne bomo na sličan način kot naši nasprotniki, če pridejo na naše shode, ampak na ta način, da bomo vsi zahtevali, da se tudi naše pravične zahteve upoštevajo, da se ne bo z nami samo pometalo, saj smo kmetje vendar temelj države. Ali morda to ni res? Kdo pa plača največ davkov? Kdo je pa dal največ vojakov, da so rešili Korotan tujega jarma? Delavci na železni-

eah in v rudokopih so bili oproščeni orožnih vaj, toda kmetje in njih sinovi so šli brant domovino. Nikdo jih ni vprašal, če je vsled tega obstoj gospodarstva ogrožen. So morali pa doma ostati svoje moči podvojiti, da vsaj za silo gre naprej.

Dosedaj se je prav malo oziralo na naš glas. Toda v bodoče ne sme biti tako. Nas stan tvori veliko večino prebivalstva; če bomo edini, bomo imeli gotovo več vpljave kot dosedaj. Ne smemo pa naših vrst ospiti, ker le v slogi je moč. Kmetje in prijatelji naše rodne grude, oklenite se le te naše organizacije, ki temelji na krščanskih načelih, zakaj le ta vam bo koristila in proti vsakomur odločno zahtevala naše pravice. Ko bomo vsi združeni, da bomo lahko nastopili kot en moč, tedaj ne bomo imeli samo velikih dožnosti, ampak tudi pravice. S tem namenom vsi pogumno na stvarno deloj!

Ruski mladenič.

Iz pisarne J. K. Z.

z Prošnje za oprostitev. Ker dobiva tajništvo Jug. Km. Zv. redno prošnje za oprostitev ali preložitve orožnih vaj, priporočamo, da se v bodoče take prošnje viagajo na Dravsko divizijsko oblast: brambni oddelek v Ljubljani. Upoštevalo se prošnje le oni, ki so res obzira vredni. Prošnje morajo biti dobro utemeljene in podatki od pristojnih oblasti potrjeni. V prošnjah se lahko sklicuje na odlok, ki je bil priobčen v »Domojubu« št. 24.

Tajništvo Jug. Km. Zv. je poslalo 28. 4. m. na Dravsko divizijsko oblast, da na podlagi dopisa predsedništva deželne vlade za Slovenijo z dne 28. maja t. l. št. 6303 vpoštevajo v sedanjem času, ko se opravlja najpajnejše kmetstvo delo; one res posebnega ozira vredne prošnje, ko je vpoklicanec odina moška delavna moč na posestvu. V tem smislu naj se tem vpoklicanim prošilcem preloži orožne vaje, ako je mogoče, na jesen. Letnikom 1895 do 1899 naj se pa dovolijo večtedenski žetveni dopusti.

Jugoslov. Kmetiska Zveza prosi, da divizijska oblast to viogo blagohotno vpoštevajo in da da podrejenim poveljstvom to zadevna navodila.

Tajništvo Jug. Kmetiske Zv. priporoča, da se vse prošnje viagajo vedno o pravem času in ne zadnji dan pred odločitvijo. Prošnje naj se viagajo neposredno na dotično oblast, v posebnih slučajih naj se prosi za nasvet pri tajništvu. Če prošilci ne vedo, kam bi vložili dotične vloge, naj se dopišlje na tajništvo nenaslovljena vioga, ki jo bo potem tajništvo odposlalo, na istem papirju, kot je napisana prošnja, ne sme biti nobena zadeva napisana, kakero se misli sporočiti tajništvu.

z Razne resolucije Km. Zv. in podružnic so se poslale v Belgrad in na pristojne oblasti.

z Seje kmetiskih zvez. Tajništvo prosi vse okr. Km. Zv. in podružnice, da ne mečejo razne dopise v koš. Pri sejah naj se pretresajo razne naloge bodočnosti, ki so navidez nedolžne, v resnici pa velike važnosti.

z Prelovnik za Km. Zv. in podružnice bo ta leten dotiskan in na razpolago.

Jugoslovanskemu kmetu.

Vstani neustrašeno, jugoslovanski ratari!
Uma moči si okrepi in volje!
Tvoji so travniki, tvoje je polje,
ti si gorá in dolin gospodar.
Tvoje so hiše in kooe!
Zarki jim stene poljubljajo bele,
kakor mladeniči ljubijo vroče,
bele so deve srce jim razgrele.
Rožni in sadni je vrt
tvoje posestvo in tvoje veselje,
brajde in vrste so trt
sladkega tvojega upanja želje.
Tiho cvete ti pšenica,
tvojega polja kraljica,
skrita ostala bi rada,
kakor nevestica mlada,
dokler ji oče, ljubeč iz srca,
zlátov rumenih in težkih ne dá,
dokler je ženin na dom ne peljá.
Kmalu bo klasje rumeno in pride ga žet,
zopet čez kratko privabi te ajdice med,
v goro pa grozdíč, od sokov napet.
Kmetič, bogat si, oj bodi srčan!
Truda se tvoje roké ne bojijo,
ti se ne boj, ko viharji hrumijo,
lepši po hudi nevihti je dan.
Bodi ponosen in složno se združi,
svojemu domu in skupnemu služ!
Svojemu očé ostani skrbeč,
skupnemu sin, ki ga straži ljubeč!

Danes pač ni mnogo rumenih zlatov, a podoba je vzeta iz Slavonije, kjer so vsaj prej nosile devojke djerdan, to je nakit iz rumenih zlatov.

Kaj imamo na srcu?

(Dopis s kmetov.)

Ni na svetu hušjega kakor so skrite bolečine, zadušene solze in hipi brez sočutja in brez tolažbe, kadar človek kliče in toži gluhim ušesom. — Mi kmetje prosimo in zdihujemo dan na dan in upravičeno ponavljamo svoje zahteve. Dostikrat nas odpravijo in pomirijo z lepo besedo. Razni uradi pa za kmeta še danes nimajo srea; niso redki uradniki, ki rentacijo nad kmetom ter ga odpravljajo s pikirni opazkami. Kdor ima opravka s sodnijo, bi vedel marsikaj povedati. Kolikrat prehodi stranka ure hoda, a uradnik, h kateremu je namenjena, je odsoten. Drugič je dotični uradnik slabo razpoložen ali pa nima časa, zato mora stranka priti v tretjč; šele zdaj se ji posreči, da pride na vrsto, seveda jo po izgubi časa, ki ga je potratila z nepotrebnim potom, ni nihče vprašal, zakaj »sluzbeno« se le malo govori in bi bilo po mnenju nekaterih gospodov preponiževalno spuščati se s kmetom v daljši pogovor. Tudi kmet, ki se povspne do »gospoda«, se rad pomeša med gospodo. Celo pri nekaterih občinskih uradih imajo mnogokrat prednost bogatini, revež pa se postavlja v ozadje. Še vedno se najdejo gospodje z boljimi službicami, ki se v svoj osobnosti čutijo neizmerno višje nad preprostim ljudstvom.

Znani so nam slučajji iz zadnjih orožnih vaj. Orožniki, ki so zganjali v vojske naše fantje, so se ponekod brez vzroka ob-

našali skrajno surovo. Zugalj so staršem vpoklicancev, da bodo na mestu postreljali njih sinove, celo ženske so suvali, ki si vsled strahu pred vojaško uniformo niso znale pomagati. Cenimo energično nastopanje naših orožnikov, odločno pa protestiramo, da bi službeno in brez povoda begali naše mirno ljudstvo, predvsem naše ljubeče matere, ki so v vojnem času doprinesle ogromne žrtve.

Glede prošenj na vojaška poveljstva se nam zdi skrajno čudno mnenje vojaških oblasti, da morajo biti iste potrjene od orožnikov ali okrajnega glavarstva. Zahtevamo, naj bo podpis in potrdilo županstva popolnoma merodajno. Občinsko predstojništvo razmere svojih občanov najbolj pozna in je tudi odgovorno za razloge, ki jih podpiše; drugo pa je razvidno iz priloženega posestnega in družinskega lista, ki je itak podpisan od dotičnih uradov. Veliko manj potov in sitnosti bi imeli prošilci na ta način in prošnje bi tudi hitreje dospele na pristojno mesto.

Te stvari imamo za enkrat posebno na srcu. Naročamo naši Kmetiski zvezi, da izpoljuje na merodajnem mestu potrebne prijaznosti in naklonjenosti napram kmetškemu ljudstvu v političnih uradih, jenja naj enkrat za vselej surovo obnašanje organov, ki so postavljani, da vzdržujejo red, zlasti pa naj se da našim občinskim uradom v gotovih ozirih več pravice in veljave kakor dosedaj. — Ljudski duh naj v naši demokratični državi zaveje nad slednjo hrbovsko vasico. **Kosežan.**

„Domojubi ova“ pisma.

Kaj je z razporoko?

Tisti, ki se tako vlečejo za razporoko, imajo dostikrat popolnoma krive misli o zakonu. Mislijo, da je zakon samo za njih kratkocutje, samo zato, da bi se oni lažje brezskrbno vdajali svojim nagonom, ki jih po krivici imenujejo ljubezen. Koga pa ljubijo? Sami sebe, svoje zadovoljstvo, svojo samopašnost. Zato pa hočejo takoj razporoko, če jim zakon ne godi več.

O kako je zakon vse kaj drugega! Poglejmo v krščansko res krščansko družino, da spoznamo, kaj je zakon!

Kako je to lep! Družinica, oče, mati, otroci, Mir, zadovoljnost, sreča. Nad vsem pa ljubezen. Ljubezen do Boga, ljubezen do otrok, ljubezen do staršev. Ni brez težav, a ljubezen vse prenese. Ni brez trpljenja, a ljubezen vse pretrpi. Ni brez pogreškov, a ljubezen vse odpusti.

Dolgo že živita skupaj oče in mati, ostarala sta se že. Ali sta zdaj mislila na razporoko? Kaj šel! Ali si nista objubila pred oltarjem vedne zvestobe? Vedela sta že tedaj da bodo prišle v zakon tudi težave. Človek je človek, vsak ima svoje slabosti in napake. Vedela sta, da mladost in mladostni časi minejo. O vedela sta to, in vedela so tudi, da ljubezen ni samo čutnost, vedela sta, da je prava ljubezen nekaj srčnega, nekaj duhovnega, zato pa nekaj večnega. Prava ljubezen je pripravljena na vsako daritev; nič ni tako težkega, da bi ljubezen ne dala; nič ni tako mikav-

sega, da bi se ljubezen iz ljubezni ne opovedala. Zato sta si podala roke v večno zvezo in obljubila večno zvestobo.

O živu sta čutila kako se je vse to uresničevalo. Bog je vsadil v srca spolno ljubezen, da bi ljubezen družila ljudi v zakon in be tako po zakonu nastajale družine in bi se v družinah vzrejali in vzgajali otroci za srečo na zemlji in v nebesih. To je Bog hotel s spolno ljubeznijo. Obenem pa je hotel tudi srečo zakonskih. Če bo njiju ljubezen služila božjim namenom, bo dala tudi njima nečutno, čisto srčno srečo. In to sta sama tako obilno izkusila. Ljubezen, ki ju je združila, se ni manjšala, ampak večala, bolj in bolj poglobila, očistila, prevzela je vse njiju bitje, postala je nekako duhovna. In sedaj sta se postarala, a zdi se jima, da se bolj ljubita, kot pa tedaj, ko sta bila mlada, in težka, težka bo jima ločitev, ko bo Bog poklical enega ali drugega: čas je, pridi, dosti je svetnih težav, pridi v veselje svojega Gospoda!

Pred njima so pa vzrastli otroci. Bog jih je dal, ki je ustanovil zakon. O dosti je bilo skrbi, preden sta jih vzgojila. Kaj trpljenja je bilo pripravljene za mater! A Bog, ki jih je dal, je dal maternemu srcu tudi tako sladko ljubezen, da je ta vse trpljenje osladila. Vsako dete je bilo nov božji dar, sad grenkosti, ki jo je dajala ljubezen. Tako se je družinica množila, tako so otroci doraščali. Seveda so tudi oni Adamovi dediči. Mnogo truda, mnogo potrpljenja je bilo treba, da sta jim izruvala in potrebila iz srčnih gredic plevel in strupe. ne zeli starega greha in vsadila vanje zlahtne kali čednosti in kreposti. Tako sta jih vzgojila v strahu božjem in hvaležna sta Bogu zanje. Sladna tolažba je za njiju, ko gledata, kako so pridni in dobri, zgledni v cerkvi, poslušni doma, polni svetega spoštovanja do čelite božje zapovedi. Najstarejši se je že oženil, privedel je na dom nevesto, srčno ljubljeno, ki jima je vdana kakor ljuba hči. Domačo hčer pa je že tudi sosedov izbral. Tako prihaja nov rod in stari se bo počasi umaknil. Dobri Bog že ve zakaj je tako uredil. Stari bi bili nazadnje vendar le mlademu rodu na poti, in bolje je, da jih Bog vzame v nebeški dom.

Tako mislijo o zakonu krščanski starši, in kaj je lepšega kakor te misli? Če bi jim kdo delal veste kaj, posej bo drugače; mož bo lahko pustil ženo, če se je bo naveščal, in žena moža, in bosta šla vsak za drugim po svoji poti, bi ga naši očetje in naše matere z nevoljo zavrnil: Ali so ljudje ob pamet ali kaj? Grdi ljudje!

50.000 neodrešenih.

»Domoljub« št. 24 poroča, da je na Koroškem še 50.000 Slovencev neodrešenih. In nato: »Seveda je malo upanja, da bi jih dobili.« Žalostno, jako žalostno, če je istina, da je malo upanja! Nam tu na Koroškem je neumljivo, zakaj se je sklenilo premirje, še predno je bilo zasedeno ozemlje, kjer biva teh 50.000. Šlo bi brez večjega boja, ker so Nemci, potem ko je bil strt njih odpor, bežali, da jih Jugoslovani niti dohajati niso mogli. Marsikje so bežali cel dan poprej, kakor so prišli

naši. Zakaj našim ni bilo dovoljeno iti za Nemci do konca? Italijan je protestiral? Italijan je protestiral tudi, ko so naši zasedli Celovec. Sicer pa, koliko pa se Italijan zmeni za naše proteste? Zakaj bi se ravno mi morali za njegove? In vendar so naši vse bolj opravičeni nego Italijanci, ki ni ničesar izgubil na Koroškem. Če bi bili naši šli dalje, bi morali spet nazaj? Mogoče, mogoče tudi ne, zakaj ne bi vsaj poskusili, ko bi nič ne stalo? Iz Celovca tudi niso šli. In fantje so bili tako navdušeni, da so hoteli po vsej sili naprej. In nemški vojaki zdaj ne bi mogli pleniti med Slovenci, če bi bili naši šli dalje. »Domoljub« piše na istem mestu: »Gospodje v Parizu se na vse prej ozirajo nego na pravico, in zavedamo se sedaj, da bomo samo toliko pravice imeli, kolikor si jo bomo sami priborili.« Zavedamo se, a zasedli vendar nismo. Oboje bi bilo menda preveč. — In če Italijan res hoče železnico Trbiž—Beljak, zakaj naši niso šli vsaj do Beljaka, do Zile? Da bi bili Nemcem vsaj izrgali lepe slovenske kraje od št. Jakoba, ozir. Ledenic do Beljaka in Podkloštra, če je že res omenjena železnica nedotakljiva? Čudno da so nekateri radikalni gospodje časih tako malo radikalni. Čudno tudi, da g. vladni podpredsednik v Ljubljani ni imel časa, da bi sprejel deputacijo koroških beguncev, ki je hotela govoriti z njim o tej zadevi. Ameriški predsednik pa ima čas, da sprejme najpreprostejšega človeka. Čuden demokratizem nekaterih demokratov! Čudno tudi, da nihče izmed gospodov, ki so sklepali v Kranju premirje, ni smatral za umestno, kamoli za potrebno, da bi vprašal katerega izmed koroških beguncev, ki so se tedaj mudili v Kranju, za svet ali vsaj za mnenje; potem bi morebiti ne bili tako zelo hiteli s premirjem.

Obrtniki pozor!

Snujte povsod »Obrtne Zveze« in naročajte svoje glasilo: »Jugoslovanski Obrtnik«, glasilo Jugoslovanske Obrtne Zveze v Ljubljani. »Jugoslovanski Obrtnik« izhaja vsak mesec enkrat, do sedaj sta izšli dve številki. Cena listu za l. 1919 je 8 kron. List se naroča pri obrtnem tajništvu, Ljubljana, Sodna ulica 11. Obrnite se tja tudi za vsa tozadevna pojasnila.

Tedenske novice.

Jugoslavija.

j Dar ameriških Jugoslovanov domovini. Čez nekaj dni dospe parnik iz Amerike, ki prinaša darila ameriških Jugoslovanov svojim rojakom v Jugoslaviji. Del daril je namenjen sorodnikom naših izseljencev, ki dobe večje množine raznega blaga, obutve in obleke. Poleg tega obstaja večje skupno darilo, ki se razdeli potrebnim ljudem v Jugoslaviji. Darila so: šivanke, čevlji (moški in ženski), blago za ženske obleke, platno za perilo, blago za ženska krila, usnje za podplate in drugo. Čas in način razdelitve se objavi pravočasno. Rodbine, ki dobe od svojih sorod-

nikov v Ameriki darila, prejmejo pisмено obvestilo.

j Velikodušna ljubezen antante do Jugoslavije. V Belgrad je došlo poročilo, da nam je antanta, oziroma njeni kapitalisti, naprtla odplačilo avstrijskih predvojnih in vojnih dolgov v znesku 3 milijard poleg 250 milijonov, ki naj jih plača Bosna še posebej. Skupna vsota bi bila večja kot vojna odškodnina, ki jo dobi Srbija. To je predvsem italijansko maslo; zakaj Italijo bi nas rada razgnala narazen in ker ne doseže tega z okupacijo, skuša to finančno. V Belgradu se je vršil po tej novici takoj ministrski svet pod predsedstvom regenta Aleksandra. Sklenili so, da odide takoj deputacija ministrov pod vodstvom ministrskega predsednika Protića v Pariz, da posreduje. Ta čas bo nadomestoval v Belgradu ministrskega predsednika dr. Korošec.

j Italijanski pohlep. Goro Petelinjek nad Ratečami na Gorenjskem so zasedli Italijani.

j Ravnateljstvo južne železnice se ustanovi v Ljubljani.

j Služkinje so imele v Zagrebu shod. Razpravljale so o težnjah svojega stanu in o deveturnem delavniku.

j Učiteljsko plačo po ljudskih šolah je narodno predstavništvo tako uredilo, da bodo ljudskošolski učitelji mogli svojemu stanu primerno živeti.

Domače novice.

d Umrl je 28. junija v Žužemberku v visoki starosti 96 let g. Mihael T a v č a r, železnomašnik, starosta slovenske duhovščine, častni kanonik, dekan in župnik v Žužemberku. Pogreb je bil 30. junija dopoldne. Naj v miru počiva!

d Nova maša pri Sv. Treh Kraljih. Dne 13. julija, to je 5. nedeljo po binokostih, bo pel pri Sv. Treh Kraljih novo mašo Ivan Rztresen, doma pri vrhovski podružnici na Hlevnem Vrhu. K slovesnosti vabimo vse okoličane in vernike sosednjih župnij. Pričetek ob 10. uri dopoldne.

d Vidov dan v Ljubljani se je vršil z veliko slovesnostjo. Vidov dan je spominski dan na veliki poraz, ki so ga leta 1389, Srbom zadali Turki na slavnem Kosovskem polju. Zgodilo se je to ravno na dan sv. Vida (15. junija, a ker je pravoslavni koledar 13 dni za našim, se obhaja ta praznik šele 28. junija po naši štetvi). Ta dan so Srbi prisegli, da se bodo maščevali in si zopet priborili svobodo, kar se je tudi zgodilo. — Tudi za nas Slovence bo imel Vidov dan svoj pomen, če ostane velik del slovenske zemlje pod italijanskim jarmom.

d Pošiljanje denarja našim vojnim ujetnikom v Italiji. »Slovenskemu Rdečemu križu« v Ljubljani se je posrečilo dobiti zanesljivo pot za pošiljanje denarja našim vojnim ujetnikom, vsled tega sprejema sedaj denar za ujetnike za nadaljno odpremo. Pri pošiljanju naj se ozira na to, da je kurz jako slab in prejme ujetnik od 100 K le približno 20—30 lir. Važno je, da je naslov vojnega ujetnika natančen in razločen. Denar naj se pošlje ali prinese na »Slovenski Rdeči križ«, Ljubljana, Poljanska cesta 4, II. nadstropje, vrata 39.

d Naš listek. »Junakinja iz Štajra« bo sicer kmalu dokončana, a vendar je mnogo naročnikov, ki je niso brali od začetka in sedaj zanje nima pomena. Da bodo tudi ti odškodovani, smo danes uvrstili povestico »Zakriški cunjar«, ki že dolgo čaka v uredniškem predalu.

d Naša Gorenjska v nevarnosti. Italija in Nemška Avstrija sta menda sklenili vojaško pogodbo proti Jugoslaviji, a nemško Tirolsko, ki so jo ugrabili Italijani Nemcem naj bi dobili Nemci Koroško in Gorenjsko do Ljubela, obenem bo Italija pomagala nemško-avstrijski armadi z dobavljanjem municije. Italija išče tako že sedaj zaveznikov za morebitno vojsko z Jugoslavi. Ni nerodna ta politika, ker Italijani uvidevajo, da je njihova armada proti Jugoslovanom prestrašopetna.

d Celovec naj Jugoslovani izpraznijo, ta preskromna želja navdaja vse patriotične Nemce in pohlepne Italijane. Zato pošiljajo po celem svetu brzozjavke, da se to že godi in da se je že zgodilo. Pa za enkrat so to še samo pebožne želje.

d Tajništvo Ljudske stranke je odprlo svojo pisarno v Celju v hotelu »Beli vol« I. nadstropje. Radi organizacije stranke in Kmetiskih zvez naj se Štajerci obračajo kar na to pisarno.

d Ljudska stranka vstaja tudi po Slavoniji in Hrvatski. Naši poslanci pridno prirejajo shode po slavonskih in hrvatskih krajih.

d Pridne stranke. Socialni demokrat A. Kristan se je v eni zadnjih sej narodnega predstavništva jezil, da poslanci pasejo lenobo, ker jih niti k sejam ni. Zakaj v narodnem predstavništvu sedi 12 socialnih demokratov, v zbornici je pa videl samo dva. Izmed slovenskih liberalcev je bil navzoč pri seji samo eden. In o »Demokratskem klubu«, kjer sede naši liberalni poslanci, je znano, da jih povprečno le polovica dohaja v zbornico.

d Svarilo. Zvedelo se je, da se skušajo sklepati menjalne pogodbe med Nemci na Spodnjem Štajerskem in slovenskim prebivalstvom na Koroškem, tako, da bi se koroški Slovenci preselili na Štajersko, ondodni Nemci pa na Koroško. Taka prizadevanja podpira »Kärntner Bodenvermittlung« v Celovcu, glavni povzročitelj je pa znano protislovensko društvo »Südmark«. Ker je namen takih pogodb nasproten narodnim in socialnim ciljem vlade SHS in se namerava z njimi preprečiti izvedba odredbe sekvestracije in nadzorstva, se svari vsakdo pred zapeljivimi ponudbami imenovanih društev, ker je izključeno, da bi vlada mogla odobriti pogodbe, ki nasprotujejo njenim intencijam. Ostali listi se naprošajo za ponatis te notice.

d Ložnica pri Celju. Na praznik presvetega Srca Jezusovega popoldne ob 4. uri je umrl previden s sv. zakramenti za umirajoče Martin Kovač, p. d. Črepinšek. Rodbini naše sožalje.

d Na smrt obsojena sta bila pri potni obravnavi v Mariboru dne 24. junija 24 letni Franc Kropiec in 22 letni Franc Kodrič radi roparskega umora in tatvin.

d Zaplenjeni konji. Dne 24. junija je bil v Mariboru zaplenjen konjski transport, ki je bil namenjen iz Zagreba na Dunaj in

bil označen kot klavna živina. Konje so zaplenili na višji ukaz iz Beograda. Konj je bilo 187, od katerih jih je vojaški veterinar referat zaplenil 103. — Kakor se nam poroča, je bil dne 30. junija zopet zaplenjen tak transport, ki je štel 300 konj.

d Zborovanje kmetijske podružnice v Sostrem se bo vršilo dne 6. julija v nedeljo popoldne ob 3. uri v društveni dvorani v Sostrem. Vabljeni ste vsi člani oziroma naročniki »Kmetovalca«. Spored je izvolitev odbora in privedi podružnico k novemu delovanju.

d Vračajo se v Slovenijo številni ruski vjetniki, ki so bili med vojno zaposleni na Slovenskem, a so se po prevratu vrnili v svojo domovino. Pravijo, da so razmere pod boljševiškim gospodstvom v Rusiji sedaj take, da poštenemu človeku ni več mogoče tamkaj živeti. Zato so zapustili svojo nesrečno domovino in iščejo zdaj zatočišče v Sloveniji, kjer so že med vojno našli toliko dobrih prijateljev.

d Z Bleda. Vojni pohabljeni občine Bled priredijo v nedeljo dne 6. julija tombolo z veselico, šaljivo pošto itd. na vrtu gostilne Potočnik (Flegarija) na Bledu v korist revnih otrok in vdov v vojni padlih mož in očetov. Dobitke ter denarne prispevke hvaležno sprejemajo proti potrdilu gostilničarka in v to pooblaščenih pohabljenici. Pričetek točno ob 14. uri.

d Tatvino na podstrešju sta izvršila Karel Hlebš in Ferdo Verstovšek, kleparska delavca, ko sta na Miklošičevi cesti št. 6 v Ljubljani streho popravila. Vzela sta iz zaklenjene shrambe dve mornarski obleki v vrednosti 1500 K.

d Zet konjskih uzd in dve vozni odeji (plahiti) je nesel Pečjak Alojz k nekemu znancu, da mu jih ta spravi, dokler ne najde kupca. Zaloten od stražnika, ni vedel prav povedati, kje je vse dobil in rekel, da je vse stvari našel ob 4. uri zjutraj za nekim plotom pri kolodvoru. Stvari so se zaplenile, Pečjaka pa so oddali sodišču.

d Strela. V št. Juriju pri Pogoniku v graščini je 13. junija ob pol 6. uri zvečer ubila strela Alojzija Štojsa. — Drugi dan ob 11. dopoldne je strela zopet udarila v oreh zraven graščine in ubila psa, ki je bil priklenjen. Žica, na kateri je bila obešena pasja veriga, je bila napeta od oreha do hleva, in po tej je šla strela v hlev, ki se je takoj vnel in zgorel.

d Nezgoda ameriškega avtomobila v Slovenski Bistrici. V soboto zvečer je v Slovenski Bistrici neki ameriški avto povozil nekega otroka tako nesrečno, da je otrok obležal na licu mesta mrtev. Amerikanci so seveda pripravljani na primerno odškodnino.

d Generala Borojevića je ljubljanska občina črtala iz imenika častnih članov.

d Pogreša se 11 letni kmetijski deček Matej Potočnik iz Volčje jame, občine Šmartno pri Litiji. Imel je črno obleko. Kdor bi kaj vedel o njem, naj sporoči županstvu v Šmartnem pri Litiji.

d Državna posredovalnica za delo je otvorila 10. junija svojo »Podružnico za Ptuj in okolico«, koje delokrog se razteza na okrajni glavarstvi Ptuj in Ljutomer ter zasedeni del slovenskega Prekmurja. Ker se v bližini Ptuja nahaja veliko begunsko taborišče Strnišče, je začasni sedež ime-

novane podružnice v Strnišču pri Ptuj. Ker je ta potrebna inštitucija brezdvomno velikega socialno-političnega pomena in enako važna za delavce, kakor tudi za delodajalce, upamo, da se bodo te nove podružnice ljudstvo v največji meri posluževalo. Posredovalnica posreduje brezplačno in takoj delavce vsake vrste, obrtnike, vaje, pisarniško osebje itd.

Franjo Neubauer:

d Strelji ob demarkacijski črti. Italijanske straže zadnji čas dosledno streljajo za osebami, ki hočejo prekorati demarkacijsko črto. Te dni so pri Novi Oselici ustrelili nekega Primorca trikrat v prsi, da je bil takoj mrtev, drugemu so prestrelili stegno, ko je bil že tostran demarkacijske črte. Italijani streljajo skoro vsako noč. Krogle lete v vas, da so tudi domači vedno v smrtni nevarnosti.

d Kako si Italijani utejšijo lakoto. Na gorenjskih planinah v bližini demarkacijske črte imajo naši kmetje živino na paši. Lačni italijanski vojaki prerežejo žico, zapode skozi odprtino našo živino, jo konfiscirajo in zakoljejo.

d O italijanski revoluciji se govori že tri leta, pa še sedaj nič ni. Zato so tudi najnovejša poročila o »silno vznemirljivem položaju« v Italiji neverjetna.

d Socialisti so pri čeških občinskih volitvah dobili večino nad drugimi svobodomiselnimi strankami. Zavoljo tega se bo tudi strankarsko razmerje v vladi moralo predgugati v prilog socialistov. Vlado prevzamejo v roko socialisti skupno z agrarno stranko.

d Nabirajte zdravilne rastline. Ker po lekarnah ne primanjkuje samo kemikalij in tujih drog, ampak tudi naših domačih zdravilnih rastlin, in ker je le malo upanja, da bi v jeseni dobili v zadostnih količinah zdravil iz inozemstva, pozivamo, posebno naše kmetško ljudstvo, da se v večji meri kot dosedaj poprime nabiranja domačih zdravilnih rastlin. Otroci in starejši ljudje, ki niso zmorni težkega dela na polju, lahko s nabiranjem zaslužijo lepe vsote. Pravilno posušene rastline se danes prav lahko in dobro prodajo. Sušiti je treba v senci, nabirati le v solnčnih dneh (ne v rosi!). V poštev pridejo posebno naslednje rastline: Listi: šmarnic, lapuha, pljučnika, divjega slezenovca (malva), sleza (ajbiš), volčje črešnje (beladona), breze, volovskega jezika, trpotca. Cveti: brdnje (arnike), kamilice, plavice, poljskega maka, bezga, lipe, lučnika (papeževa sveča). Cele rastline: rman, njivska preslica, zlati grmiček (tavžentroža), bela mrtva kopri-va, pelin (cvetoč), sv. Janeza roža, dobra misel, polaj, navadna kornoljka, poljska materna dušica, Korenine: Volčje črešnje, regrata, navadnega lisjaka (akonit), milnice (saponarija), svišča (encijan), trnjevega gladeža, srčna moč (tormentila), teloha. Dalje bezgove in brinjeve jagode, janež, kumina, borovnice, želod, gomolje kukavic, planinski mah, trosi navadnega lisičjaka (malisna štupa). Posebne važnosti pa so rženi rožički, ki se navadno na kmetih vržejo na gnoj. Njih cena je tako visoka, da se nabiraneje gotovo izplača. — Vse nadaljne informacije nabiralcem daje po možnosti odbor službujočih farmacevtov v Ljubljani.

d Klobuki. Naročnik našega lista nas vprašuje: Kaj to pomeni, da so se moški in otročji klobuki tako podražili? Najbolj preprosti za otroka stanejo 20 do 60 K, moški 60 do 120 K in plišasti od 120 do 180 in višje. Ali je upati, da se bodo klobuki pocenili? Ali so v Jugoslaviji tovarne za klobuke zdaj med vojsko in po vojski popolnoma prejenjale? Saj je še dobiti ovčjo volno v Jugoslaviji več kakor med vojsko. Ako se ne bodo klobuki nabavili, bo treba skrbeti za drugačna pokrivala za moške. Ali pa mogoče tovarne in prodajalci klobukov štrajkajo in imajo velike zaloge klobukov prikritih v zalogah in nečejo prodajati ter čakajo še višjih cen? Prosim, pojasnite Vi po vašem mnenju, kaj je vzrok, da so klobuki tako dragi in jih sploh za denar ni dobiti? (Oderuštvo in carina. Uredništvo.)

Drugod po svetu.

p Ti so pa tičili Nemci so sklenili, da podpišejo mirovne pogoje, ker so vedeli, da jih sicer ententa z novo blokado do smrti izstrada. Toda pokazati so hoteli, da se njihov duh ni uklonil in da sovražniku prepustijo samo to, česar obdržati ne morejo. In zato so pred podpisom mirovne pogodbe vse svoje bojne ladje pognali v zrak, oziroma v morje. Francozi se jeze, ker so upali dobiti velik del nemškega ladjevja, Angleži se tudi navidezno jeze, v srcu se pa močno radujejo, da Francozi ne bodo mogli pomnožiti svojega brodovja in da angleško brodovje še vedno nosi veliki zvonec po svetovnih lužah. Tudi Angleži so tičili!

p Žalost in veselje. Ko je v nemškem državnem zboru minister naznanil, da se bo mir podpisal, čeprav s krvavečim srcem, tedaj so žene na galerijah glasno zahtele in tudi posilanci se niso mogli ubraniti vročih in bridkih solza. — Nasprotno je bilo v Parizu, Topovi so streljali v znamenje veselja, otroci so tekali po ulicah z zastavami, počučja množica se je pomikala po Parizu. — Kolo časa se suče. Leta 1871 so bili Nemci zgoraj in Francozi spodaj, danes je narobe, in čez leta pa zna biti zopet drugače.

p Nemške homatije. Nemci so podpisali mirovno pogodbo. Vsi Nemci, posebno oni iz Prusije, ki niso od Francozov neposredno ogroženi, seveda s tem niso zadovoljni, posebno ne zavoljo tega, ker bi morali po mirovni pogodbi prepustiti nad vse bogato industrijalizirano Gornjo Šlezijo Poljakom. Zato so menda Prusi sklenili, da se bodo odtrgali od Nemčije, ter na svojo roko napovedali Poljakom vojsko, da jim odvzamejo to, kar jim je prisodila mirovna pogodba. Nemški načrt ni napačen, le v toliko je napačen, da ne upošteva entente, ki bo hotela tudi imeti svojo besedo zraven. In ta beseda ne bo Prusom v prilog.

p Mir z Avstrijo, Bolgarijo in Turčijo se bo menda podpisal šele čez nekaj mesecev. Vsak mesec pa stane Italijo dve milijardi, ker ima meje tako močno zavarovano.

p Protirevolucija na Mažarskem. Boljševiška vlada na Mažarskem se je proslavila s tiskanjem denarja iz obeanjem vseh neljubih državljanov na najbližjo ve-

jo, katero si je smel vsak sam izbrati. Lakota je za nameček. Ljudi imajo komaj 10 odstotkov za sabo, a ti imajo orožje in denar in ti ustrahujejo vse. Ostalih 90% se je pa vendar sedaj uprlo in so naredili protirevolucijo, ki se je pa ponesrečila, ker vstahi niso imeli dovolj orožja. Nekdanji ministrski predsednik Karoly, ki je napravil prostor boljševiški vladi, se pa smeje v Švici in se mu dobro godi, zakaj boljševiki so mu plačali poldrug milijon v zlatu, če se umakne. In zlato je tudi kričočemu Karolyju več kot domovina.

p Boji med Mažari in Čehoslovaki so prenehali. Dogovorjeno je premirje toliko časa, dokler se ena ali druga stranka zopet ne bo čutila dovolj močno in zopet napadla.

p Čehoslovaški proračun izkazuje skoro polčetrto milijardo primanjkljaja. Finančni minister zahteva pokritje za 5 milijard. Armada bo požrla dobre pol milijarde.

Dopisi.

IZ ČATEŽA POD ZAPLAZOM.

Dne 13. junija se je našemu priljubljenemu gospodu župniku Henriku Povše pripetila velika nesreča. Ko se je peljal iz Čateža proti Trebnjem, se je po zlobnosti nekaterih domačih fantalinov prevrnil voz tako nesrečno, da si je gospod župnik težko poškodoval levo nogo. Prepeljali so ga v bolnišnico v Novo mesto. Vsled tega je med nami veliko ogorčenje. Naj pove »Domoljub«, da nismo vsi župljani naše župnije tako surovi; mi ljubimo duhovnike in jih spoštujemo. To zagrizeno sovraštvo do duhovnikov so prinesli tisti, ki so si pri vojaki navadili divjaštva in surovosti. Na tem mestu jim bodi povedano, da ne bodo ušli zasluženi kazni.

IZ PREDDVORA.

Ker smo šele sedaj zvedeli za dopis v »Narodu« o našem shodu kmetijske podružnice z dne 9. t. m., pri katerem smo z vednostjo okrajnega glavarstva ustanovili podružnico »Kmetijske zveze« in h kateri se je že priglasilo le iz preddvorske župnije nad 80 članov, zato odgovarjamo piscu v »Narodu« šele sedaj in to kratko: 1. Hvaležen naj bo našemu gospodu župniku, da ga ni dal kot predsednik shoda postaviti pred vrata kot nepovabljenega gosta in da mu je dobrohotno odgovarjal na njegova vprašanja, do katerih ni imel nobene pravice. — 2. Pri zborovanjih v šolski sobi bi imel kot učitelj vedeti, da je v teh prostorih kaditi jako nedostojno — posebno za učitelja! — 3. Da se točno naši duhovniki izvrševali škofove ukaze glede molitve za Jugoslavijo, vé pri nas vsakdo, le on tega ne vé, ker v cerkev skoro nikoli ne gre. — 4. Ljubezni do domovine se ne moremo učiti od človeka, ki jemlje kot begunec plačo nadučitelja, je zdrav, a ne podučuje vkljub povabilu v listih z dne 9. t. m. pod naslovom: »Na Koroško! Narodno čutili in se zavedati je pa pred vsemi drugimi stanovi dolžno slovensko učitelstvo. Učitelstvo Koroška te kliče! Javi se tedaj takoj k višjemu šolskemu svetu; kajti... itd.« Torej? — 5. V gostlinah pri kozarčku in cigareti govoriti o napredku, domovinski ljubezni, zabavljati in huiškati zoper našo stranko — je lahko, samo da naši gorenjski možje znajo dobro ločiti mravlje od murnov! — 6. Premalo ga je, da bi ga moral glavar ponižno vprašati, če sme dovoliti shod njemu neljubi stranki! Premalo ga je, da bi glavarje in župnike prestavljali! — 7. Uvažuje naj dobroto gostoljubnosti v tujem kraju in ne gasi, kjer ga ne peče, da se ne opeče!

SELCA.

Kat. slov. izobraževalno društvo v Selcib bo letos, v nedeljo, dne 6. julija, proslavilo spomin slovanskih apostolov sv. Cirila in Me-

toda. Prireditve se vrši v društveni dvorani po popoldanskem cerkvenem opravilu. Na sporedu bo govor gospoda dekana Ivana Beštra iz Postojne; petje in deklamacije; Sardenkova »Skrivnostna zaroka« v štirih dejanjih in genljivo slovo na smrt bolnega apostola Cirila. Posebna vabila se ne bodo razposiljala. Ker je ves čisti dobiček namenjen za Apostolstvo sv. Cirila in Metoda, zato bodo sedeži po 4, 3 in 2 K, stojišča pa po 1 K. Preplačila se hvaležno sprejemajo. K obilni udeležbi vabi odbor.

IZ MIRNE PEČL.

Namenil sem se napisati par vrstic v Domoljub. Pa saj je bil tudi že čas, zakaj tako malo zavedne občine menda ni nikjer, kakor je pri nas. O kaki kmetijski zvezi ali o kakem društvu se naši ljudje še ne zmenijo. Le par se jih je začelo nekaj gibati. Eden vpisuje može za liberalno stranko; pravijo, da naj bo vse tako, kakor nas uči J. K. Z. samo, da se farji ne bodo nič vtilkali v kmetijske stvari. Samo eno društvo imamo v naši občini, pa še to ni tako, kot bi moralo biti; namreč požarno brambo. Vse drugo bi še bilo, samo ko bi bilo dovolj gasilcev. Pred vojsko jih je bilo že za silo, a sedaj je pa vojska vse razpršila. Pa tudi kmetje prav malo napredujejo v naši občini. Gnojnične jame ne najdeš pri nobenem še tako velikem kmetovalcu v celi občini. Dovolj svetlega, zračnega in pravilno urejenega hleva ali gnojšiča ne dobiš nikjer. Zato vas prosim, dragi tovariši kmetovalci, napredujte in izobrazujte sebe in svoje sinove dajte v kmetijsko šolo. In združujte se v Kmetijske zveze; korist je vaša. Sloga jač, nesloga tlač.

AJDOVEC.

Sv. misijon smo imeli od 29. maja do 2. junija. Peščica tujih ljudi s protiverskimi načeli bi rada preprečila uspeh sv. misijona, pričela je misijonirati v doslej mirnem Ajdovcu. Ajdovčani pa te ljudi poznajo. Gospodski, za bogate sloje in stanove se potegujoča stranka tukaj ne bo našla tal. Dne 19. junija smo ustanovili podružnico Kmetijske zveze. Tudi mi se pridružujemo sklepom kmetijskih zborovanj zadnjega časa. Možje tožijo o neredu v trafikah, ne dobe tobaka razun za blago ali ga dobi le tisti, ki je v posebni prijateljski zvezi s trafikanti. Čujejo se tudi pogostne tožbe o nekaterih uradnikih, kako neuljudno postopajo z ljudmi in kaj vse si upajo govoriti v uradu. Potrebujemo poštenega prodajalničarja v Ajdovcu in zdravnika v Žuzemberku. Predsednikom Kmetijske zveze je bil izvoljen Vidmar Jožef. Vpisali so se skoraj vsi občani. Tisti, ki rujejo zoper S. L. S. in zoper Kmetisko zvezo, bodo le sebi škodovali. Obrnili se bomo na orožništvo s prošnjo, naj poizvedbe dela pri domačinih, ne pa pri kakem človeku, ki je tujec ali celo naš nasprotnik.

IZ TRZIŠČA NA DOLENJSKEM.

Komaj je minula nenasitna vojska, ki nam je poleg mnogo drugega ukradla tudi prejšnje zvonove, samo takoj naročili v Ljubljani v bivši Samasovi tovarni nov bronast zvon. Ker smo ga prvi naročili, je bil tudi naš zvon prvi vlit po vojski v tej tovarni. Zato nosi št. 1. Posvečen pa je Mariji kraljici miru. In ta bronasti zvon ki tehta 706 kg smo pripeljali bivši ponedeljek 23. junija k sv. Trojici in ga vzdignili v zvonik. Vzdigniti ga je pomagalo pa tudi učitelstvo krškega okraja, ki je imelo ta dan konferenco v Trzišču. — Proti večeru je zvon že zapel in razveselil vse s svojim mogočnim lepim in blagodonečim glasom. — Bog daj, da bi zvonil v naši fari in oznanjal mir — saj je posvečen Mariji, kraljici miru.

Gospodarski del.

Napoved za dohodnino.

Prizivi.

Do sedaj smo pojasnili, kako mora izpolniti kmet napoved za dohodnino, da je pravilna. Če je bila napoved pravilna, t. j.

še je bilo vse po resnici napovedano in če je bil tudi odgovor na pomisleke davčnega oblastva pravičen, potem mora cenilna komisija, oziroma davčno oblastvo odmeriti dohodnino tako, kakor je napravil kmet napoved. Če je predpisana dohodnina od večjih dohodkov, kakor pa so bili napovedani, ima kmet pravico do priziva in tudi upanje, da se prizivu ugodí.

Preden pa pojasnimo, kako se morajo delati prizivi, še par opomb! Pri vsakem davčnem oblastvu je par davkoplačevalcev, ki jim je vsak davek previsok in vlagajo redno leto za letom različne prizive in pritožbe. Kjerkoli se jim ponudi prilika, vsakokrat jo izrabijo in navadno tudi z istim uspehom: priziv ostane redno brez uspeha.

Poznal sem nekega ravnatelja. Temu je davčno oblastvo predpisalo pomotoma za 80 vin, ali 40 kr. preveč rentnine. Pomota je bila očitna in jasno je bilo, da prihodnje leto davčno oblastvo ne bi več predpisalo teh 80 vin. rentnine. Vendar ravnatelj s tem ni bil zadovoljen. Da se princip varuje in ne predpiše preveč davka, je vložil pritožbo. Pritožba zoper odmero rentnine se mora kolekovati. In ravnatelj je takrat raje žrtvoval 1 K za kolek, raje je pisal pritožbo in plačal papir, kuverto in znamko, kakor pa, da bi plačal tistih 80 vin. krivično predpisanega davka.

Takih slučajev ni malo! Poznal sem tudi kmeta, ki mu je davčno oblastvo predpisalo 20 K 40 h davka. S tem ni bil zadovoljen. Morebiti po pravici! Šel je štiri ure daleč peš do bližnjega advokata, ki mu je naredil priziv. Izgubil je cel dan, kositi je moral v mestu v gostilni, kar ga je stalo s pijačo vred več kot 10 K, advokatu je moral plačati 20 K; razen tega je kolekoval priziv s kolekom 2 K, ker dotični advokat ni vedel, da so prizivi zoper odmero dohodnine kolekovine prosti. Kdor dohodninskega zakona niti toliko ne pozna, da bi vedel, da so prizivi zoper odmero dohodnine koleka prosti, gotovo tudi kaj prida priziva ne bo napravil. Seveda je bil priziv brezuspešen in kmet je moral poleg dohodnine nositi še vse stroške zaradi priziva.

Zato svetujemo našim kmetom: Če ti je predpisana previsoka dohodnina, vendar pa znaša razlika le par kron, raje plačaj, ko pa pritoževati se. S prizivom so navadno zvezani stroški, poleg tega pa še trud, da se priziv sestavi.

Če pa misliš, da se ti je napravila z dohodnino le prevelika krivica, napravi priziv. Najboljše je, če dobro premisliš te članke o dohodnini, ki so izhajali v »Domoljubu« in napišeš sam priziv. K advokatom je boljše, če ne hodiš. Prvič to danes precej stane — navadno več, kakor pa znaša davek — drugič pa pozna sicer advokat kazensko in civilno pravo, ki ga rabi pred sodiščem, v davčnih zadevah se pa advokat, posebno glede dohodkov iz zemljišča, navadno še manj spozna kakor kmet sam, ki mora leto za letom napovedovati svoje dohodke in se vsako leto kaj novega nauči. Torej boljše ne k advokatom. Pa tudi h raznim zakonitnim pisarjem, ki kar na debelo delajo različne prizive, ne hodi. Ti delajo vse prizive po enem

zorcú: tožijo čez draginjo, slabe čase, kako težko se dobijo posli, čez slabo letino: točo, sušo itd. Samo ime davkoplačevalca in njegov naslov spremene, drugače pa napravijo vse prizive enako. Tak priziv ni vreden nič, če govori samo na splošno. V prizivu se mora dokazati, da je odmera davka napravila, ker so se vzeli za podaljšano napačni podatki. Ti se morajo v vsakem prizivu natančno navesti.

Tudi k davčnemu okrajnemu oblastvu ali v davkarijo ne hodi zahtevati, da vzamejo tvoj ustmeni priziv zoper dohodnino na zapisnik. Davčni uradnik bo vsak gledal, da bo njegovo delo tudi v drugi instanci držalo. Sam sebe nobeden ne toče rad po zobeh. Zato ti tudi davčni uradnik navadno dobrega priziva ne bo naredil.

Priziv naslovi in pošlje vedno na davčno okrajno oblastvo, ki ti je predpisalo dohodnino. Če se pritoži n. pr. kmet iz Doba, mora poslati priziv davčnemu okr. oblastvu v Kamniku. Napačno je, če pošlje priziv naravnost finančnemu deželnemu ravnateljstvu in Ljubljani oziroma, kakor se sedaj imenuje, poverjeništvu ministrstva financ v Ljubljani. Poverjeništvu ministrstva financ priziva niti ne sme poslati v Kamnik, marveč ga mora vrniti stranki in jo poučiti, da se morajo vlagati prizivi pri onem oblastvu, ki je izdalo plačilni nalog. S tem se pa izgubi navadno precej časa. Kmet dobi vrnjen priziv. Navadno se takoj ne vsede in ne odpošlje priziva na okrajno davčno oblastvo, temveč čaka par dni. Med tem časom je pa rok za vložitev priziva dostikrat že zamujen. Kakor znano, mora biti priziv zoper odmero dohodnine vložen tekom 30 dni po prejemu plačilnega naloga. Če prejme davčno oblastvo priziv po 30 dneh, sme kar samo zavrniti ta priziv kot prepozno vložen, ne da bi ga bilo treba predložiti višji instanci.

Priziva ni treba kolekovati. Kdor gleda prizive na deželi, vidi, da je še skoro vsak tretji kolekovan, ker davkoplačevalci ne vedo, da so prizivi zoper odmero dohodnine kolka prosti.

Priziv naj se da v kuverto in priporočeno pošlje po pošti ali pa osebno nese davčnemu okrajnemu oblastvu. Važno je, da pošljemo priziv priporočeno, če ga pošljemo po pošti. Prvič smo gotovi, da se priziv ne izgubi, predno pride k davčnemu oblastvu. Če se pa izgubi, imamo v rokah potrdilo, da smo oddali priziv na pošti. Zato tudi mi tega potrdila ne smemo izgubiti. Drugič je pa važno, da pošljemo priziv priporočeno, ker se smatra, da je bil priziv oddan davčnemu oblastvu isti dan, ko je bil priporočeno oddan poštnemu uradu. Vzemimo primer: 18. junij 1919 je zadnji dan, ko more Janez Bregar še vložiti priziv. Če ga ne odda priporočeno, temveč kar navadno poštnemu uradu, utegne priti še 18. junija davčnemu oblastvu v roke. V tem slučaju rok ni zamujen. Morebiti ga pa pošta odda davčnemu oblastvu šele 19. junija ali pa še kasneje. Takrat je pa priziv vložen prepozno in bo zavrnjen. Če pa odda Janez Bregar priziv 18. junija na pošti priporočeno, je priziv vložen pravočasno tudi, če pride šele 25. junija ali še kasneje davčnemu oblastvu v roke. Iz vsega tega se razvidi, kako važno

je dostikrat, če se vloži priziv po pošti priporočeno.

Toliko v splošnem! Prihodnjic pa še, kako se mora narediti priziv!

Kako odmerjajo dohodninski davek?

Tajništvo Jug. Km. Zv. je dobilo v roke en plačilni nalog za osebno dohodnino. Določitev dohodnine je sledeča:

a) Iz zemljiške posesti	
12 hl vina po 300 K	3600 K
proč obdelovalne stroške	
per 80 K za hl	960 K

ostane 2640 K

Za dom ste priredili prešiča 300 K

torej skupaj 3540 K

b) Vrednost Vašega stanovanja v lastni hiši . . . . . 80 K

To je jasen dokaz za navijanje davkov, ko se navija celo z računskimi napakami.

Za pravilno živinorejo

Franc Borc.)

(Konec.)

Kmetovalci, kateri še nimate preurejenih hlevov, gnojišč in napravljenih gnojničnih jam, lotite se čimprej tega prevažnega dela, ker potem boste imeli velika več veselja do svoje živine.

Mnogi gospodarji so svoje hleve in gnojišča že pred vojsko prav lepo uredili, jih še danes držijo v redu in imajo tudi prav lepo živino. Pozna se pa tudi na njihovih njivah in travnikih, kamor dovažajo le dober gnoj in dovolj gnojnice. Med njimi so tudi izjeme seveda, in to so tisti, ki so svoje hleve prezidavali le radi tega, da so prejeli od bivšega deželnega odbora par sto kronc podpore, ki se pa nadalje za snažnost niso več brigali ter vozili gospodarstvo po starem tiru naprej.

Radi priznavamo, da je bivši deželni odbor kranjski vsestransko podpiral živinorejo v vsem svojem delokrogu, toda žal, da je ogromna večina tega denarja šla v Švico in druge kraje za bike in krave oziroma telice. Uspehi so bili v primeri s stotisoči v inozemstvo izplačanega denarja prav majhni. Nasprotno pa, če je naš kmet še tako lepo žival odredil, ni dosegel iste cene, kot jo je dosegel Švicar mnogokrat za svoj izvržek, kar je mnoge naše živinorejce delalo še bolj malomarne za napredek v živinoreji.

Da način pospeševanja živinoreje pri nas ni bil pravičen, nam je dokaz že to, da se z vsemimi strogimi vojaškimi odredbami in zapretnimi kaznimi ni moglo pri vsej deželi spraviti skupaj toliko mleka, da bi ga dobili vsaj ljubljanski dojenčki, itd.

Pa pustimo to, dragi živinorejci, sedaj ni čas zabavljanja čez prošlo, ampak sedaj je čas dela za našo boljše prihodnost; tesno se združimo v okrajnih živinorejskih organizacijah, kjer še teh ni, naj se čimprej organizirajo. Okrajne živinorejske organizacije naj takoj skličejo vse živinorejce iz okolišja na posvet, katera pot za

povzdigo živinoreje je za nje najboljša. Ko bo to izpeljano, se bo sklicala enketa vseh pokrajnih živinorejskih organizacij, na kateri se bodo določile smernice za enotno pospeševanje živinoreje, v kolikor je to odvisno od naših lastnih moči. Obenem se bo pa naprosila naša pokrajinska vlada, da nam dodeli zmožnih živinorejskih inštruktorjev k okrajnim živinorejskim organizacijam, ter da takoj prične z zimsko živinorejsko šolo s temeljitim poukom.

Živinorejci, časi, ki gredo nasproti, so zelo resni, le če nas najdejo pripravljene, jih bomo dobro prestali, sicer bodo naša poguba.

Predvsem nam je potrebna izobrazba sploh, na gospodarskem polju, pred vsem pa na polju živinoreje. Prvič potrebujemo voditeljev, ti bi za sedaj bili živinorejski inštruktorji, drugi pa takojšnjih strokovnih šol, predvsem zimske živinorejske šole. Potrebno nam je pa tudi popolnega strokovnega lista »Živinorejec«, kateri naj nas redno spremlja pri delu za pospeševanje živinoreje. V njega naj dopisujejo živinorejski inštruktorji okrajnih živinorejskih organizacij, ki bodo imeli vedno dovolj poučnega in zanimivega gradiva. Če lahko vzdržijo naši pridni čebelarji svoj list, če lahko istega vzdržijo naši sadjarji, bi bil naravnost škandal, da bi si vsi živinorejci ne mogli za celo Slovenijo vzdržati svoj strokovni list, ki nam ni nič manj potreben (če gledamo pazno v prihodnost) kot desna roka.

Živinorejci, še pred svetovno vojsko se nam pridelovanje žita ni izplačevalo, ker je imela Ogrska in Hrvaška dovolj žita in ceneje kot je pri nas pridelovanje sta. Ako je pa tam žita primanjkovalo in se je višala cena žitu, je pri 24 do 25 kronah prihajala že ameriška pšenica k nam.

Kruha smo imeli dovolj in ne drago, zato nam je več neslo, če smo sejali krmo in redili živino, pa katero se je še vedno nekoliko več prejelo kot pa za žitne pridelke. Veliko v večji meri nas pa to čaka v prihodnost. Naš dohodek bo samo izvoz naše živine, ako nam tu ne bo lastna država zastopila poti z previsoko carino. Ako bomo z delom takoj pričeli, bomo od prvega prodajali našo plemensko živino v Srbijo, Bosno in Dalmacijo, če bomo pripravljeni, bo ta denar ostal pri nas in bo trud našega dela poplačan, ako pa ne bomo delali, pa zna iti denar iz naše države za obnovo živinoreje v navedenih pokrajinah preko naših mej v tuje žepe.

Živinorejci! Od bivše Avstrije imamo prejeti na odškodninah za to, ker nam je inkvirirano živino ceneje plačevala kot drugim pokrajinam svoje države, ogromno vsoto štirideset milijonov kron. Tudi naša mast nam je odbila velike zneske češ, da smo žival prenakrmili, ali so jo postavljali v nižje razrede kot je po obliki spadala, tudi tega denarja mora biti nekaj milijonov za katerega se nam je vedno poudarjalo, da se bo po vojski uporabil izključno za povzdigo naše živinoreje. Zato zahtevamo odločno, da se ta naš denar za pospeševanje naše živinoreje uporabi, in čer nastavite nam voditelje-učitelje, to je živinorejske inštruktorje. Delite nagrade za res lepo odrejeno plemensko živino,

zlasti bike in merjasce. Izpeljite vnovčevalnico za govejo živino. Ustanovite zimsko živinorejsko šolo s temeljitim poukom, ker nam je predvsem potrebna izobrazba v živinoreji, ker mi moramo znati računati, koliko nas ta ali ona živina na leto stane in koliko nam donša, da nam bo mogoče res le dobro živino držati v hlevu in škodljivo oddati mesarju. To nam pa preje ne bo mogoče, dokler ne bomo znali ceniti krmilne enote, ki se nahajajo v krmu, katero pokladamo svoji živini, in potem poskušnih mož doženemo mesečno in letno korist, katero imamo od te ali one živali.

Gospodarska obvestila.

g **Gospodinjski tečaji po deželi.** Poverjeništvu za kmetijstvo namerava privedi več gospodinjstev tečajev po deželi, ki imajo pričeti jeseni in trajati po deset tednov. Za take tečaje lahko prosijo županstva, ž. oni uradi, kmetijske podružnice in druga društva ali pa posebni v ta namen sestavljeni odbori. V gospodinjstvi tečaj se bo sprejelo 12 do 16 udeleženk. Stroške za prehrano (kosilo) morajo nositi učenke, stroške za učiteljico in učne pripomočke prevzame poverjeništvu za kmetijstvo, potrebne prostore s pritliklinami za tečaj in za dve učiteljici, kakor tudi potrebno kurivo pa mora preskrbeti dotično županstvo, društvo, oziroma odbor. Imenovani interesi, ki želijo, da se priredi v njih kraju letošnjo jesen gospodinjstvi tečaj naj se čimprej obrnejo na poverjeništvu za kmetijstvo deželne vlade za Slovenijo v Ljubljani, kjer se dobe vsa nadaljnja pojasnila.

g **Živinorejci v Jugoslaviji.** Minister za prehrano dr. Korošec je odgovoril na neko vprašanje glede živinoreje med drugimi sledeče: Vojni plen od 14. maja je znašal približno 500 glav živine. Ta se je porazdelila v enem okrožju. Mi vemo, da je v starih mejah Srbije preteklo leto bilo vsega 600.000 rogate živine, 180.000 prašičev, 800.000 ovac in 130.000 koza. Cel primanjkljaj živine se ne more nadomestiti iz Baranje in iz Bačke. Urad za obnovo dežele je napravil statistiko o tem, koliko bi potrebovali živine. Vemo, da manjka živine v vseh deželah, razven v Hrvaški in v Vojvodini. Za obnovo dežele glede živine bi bilo potreba samo za Srbijo kredit 600 milijonov dinarjev, za Slovenijo 72 milijonov dinarjev, za Bosno in Hercegovino 48 milijonov dinarjev, za Dalmacijo 18 milijonov dinarjev in za Črno goro 36 milijonov dinarjev. Teja primanjkljaja, ki obstoji v Sgbi, Bosni in Hercegovini, Sloveniji, Dalmaciji in Črni gori, mi ne moremo nadomestiti z mesečnimi pošiljatkami 500 glav iz Bačke in Baranje, ker tam je mogoče še par tisoč živine, pa ne več. Iz druge dežele, ki ima dovolj živine, to je Hrvatske in Slavonije, se je izvozilo po statističnih podatkih l. 1913, 1914, 1915, 1916, in 1917. 91.000 govedi, 22.000 telet, 18.000 konj, 46.000 ovac in koza ter 191.000 prašičev. Strokovnjaki v Zagrebu so mi poročali, da bi se tudi letos moglo toliko izvoziti. To bi bil en vir, ki je najbližji. Za druge vire, ki so izven naše države, bi bil potreben kredit za nabavo živine. Jaz

mislim, da bi samo na ta način imeli uspehi, ako bi v velikem obsegu začeli s pomnožitvijo živine v naših deželah, ki so pretrpele toliko škode in izgube na živini.

Zadružna elektrarna v Šmartnem pri Tuhinju. Iz Tuhinjske doline nam poročajo, da grade ravno sedaj v Šmartnem zadružno elektrarno, da se osvobodijo enkrat za vselej tujega rumunskega in gališko-židovskega smrdljivca, za katerega ne bo treba več pošiljati denarja v tujino. Namesto dolgotrajne petrolejske leščerbe, ki je poleg vsega še precej nevarna, dobijo Šmarčani luč, ki je najbližja hčerka zlatega solca in jim bo spreminjala dolge zimske večere v prijazno-svetle urice, nad katerimi ne bo slišati več pritožbe. Svetlo, vročo luč bo dajala Šmarčanom mrzla Tuhinjska, ki ima v sebi energije (moči) za 12 poštenih konj in ti nakrešejo skupaj svetlobe za malo solnce — 250 luči (žarnic) po 25 sveč svetlobe. Potok bo gnalo veliko kolo (da se niso odločili raje za mirno in še bolj uspešno turbino, vzroka ne vemo; je pa lahko voda neprimerna ali pa se morda težko dobi). Strojno delo in zunanjo napeljavo elektrovodov je prevzela domača tvrdka Vojnovič in tovariši iz Ljubljane, za ceno ca K 23.000. Na vsako luč bo prišlo okrog 250 K osnovnih stroškov, za sedanje razmere silno ugodna kalkulacija.

Ko želimo novi električni zadrugi obilno sreče, opozarjamo še druge neštete kraje v Sloveniji, da tudi oni pomislijo na prepotrebno izrabo naših vodnih sil. Električna jim bo dajala ne le izvrstno luč, ampak tudi silo za pogon kmečkih in obrtnih strojev, za segrevanje likalnikov, morda tudi za kuhanje jedil itd. Pojdimo v tem oziru za pametno in gospodarsko švico. Dolge vrste elektrovodnih drogov pa naši domovini vsepovsodi naj bodo priča, da se zavedamo zakladov narave, ki nam jih je dal Bog in da jih tudi hvaležno izrabljamo. P. F.

g **Za izvoz vina** sta se potegovala naša dva poslanca Iv. Vesenjani in Stanko Banič. Poslanec Vesenjani je ugotovil, da samo Spodnja Štajerska pridelala na leto okroglo 400.000 hl vina in da ga skoro dve tretjini izvažata, in da od tega živi 300.000 ljudi. Torej je za obstoj naših vinogradnikov izvoz naravnost potreben in tudi za državo koristen. Ravno tako je zahteval prost izvoz ameriške visoke trte, ki so jo preje pri nas izvažali po več milijonov komadov na leto.

g **Lesne cene.** Cene za stoječ smrekov les so se na Gorenjskem dvignile na 100 do 120 K, na kar opozarjamo naše kmetijske gozdne posestnike.

g **3000 vagonov premoaga** so nam dolžni še Čehi, pa ga ne morejo poslati, ker nimajo dovolj železniških voz.

g **Polnoletnost z 21. letom.** V narodnem predstavištvu je bil sprejet zakon, da se začne polnoletnost z 21. letom, kar bo posebno prav prišlo mladim neveselam, da jim ne bo treba kupovati let.

Vsak neorganiziran kmet škoduje moči kmetkega stanu. Zato vsi v Kmetke zveze!

Najboljša in najsigurnejša
prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obre-
stuje po 3% brez kakega odbitka.

Radne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Listek

Zakrižki cunjar.

Povest. Spisal Limbarski.

»Hi, hi, hi, vse v rožcah, hi, hi!»

Iz gozda je priskakljajal kodrast psiček, za njim je stopical suh, pritlikav možiček s košem na rami in z debelo palico v roki. Zadovoljno je gladil svojo rujavo brado in vihal kodraste brke; njegov glasni: hi, hi, je pričal, da je cunjar — tako so ga vaščani med sabo klicali — napravil dobro kupčijo.

»Hi, hi, hi! Polna dolina veselja!»

Cunjar se je veselo smejoč se pomikal po ozki stezi proti Zakrižju, preprosti kmetijski vasi, ležeči na parobju zaraščane gozda, ki se razteza skoraj po celi senčni strani hriba sv. Lenarta. Le semintja samotarijo po brdih priprosta sela z lesenimi kočami, kakor: Gabrije, Laze, Planjava in Pristava. Zadnje je med ostalimi največje, ker šteje celih pet hiš, katerih gospodarji so več ali manj imoviti posestniki.

Iz Pristave je prihajal cunjar tisti večer: »Kurent«, tako je bilo ime njegovemu psičku, je veselo zalajal, zagledavši domačo vas ter dobrikajoč se obskakljaval vaško mladino, ki se je hladila na vasi v senci košate Malinove hruške. Bilo je vroče poletne nedelje, v Zakrižju so imeli običajno žegnanje.

»Dober večer in dobrih štrukljev,« — je pozdravil cunjar zbrane sosede, dostavljajoč svoj sladki: hi, hi, hi.

»Bog daj, Miha,« — so odzdravljali sosede. — Miha mu je bilo namreč pravo ime. — Otroci so ga radovedno obstopili, čakaje, da poseže v košek, kjer so vedno shranjeni pisani »sladkorčki« in druge sladčice, ki tako ugajajo malim žledodčkom.

Cunjar je odložil košek ter prisedel v senco, na kar je pričel deliti svoje darove. Našel je vsakemu primeren dar, najlepšega pa sta seveda dobile Malinova Cilka in Kosova Mana. Nato je opisoval na dolgo in široko dogodljaje, ki so se mu

odigrali na hribu sv. Lenarta ob kupčiji s svojo raznovrstno drobnarijo. — Bregarjeva Lenča je kupila tri rdeče rute po najvišji ceni. Drogar je izbral pet metrov najbolj pisane tkanine, ne da se je pogajal za ceno, Brezarjeva Milica je vzela svilen ogrinjalo, kakršnega ne bo imela nobena njena tovarišica. Plenec in povojev mu je bilo zmanjkalo, kar znači, da se bo število prebivalcev po hribih zopet pomnožilo. Za zlate uhane sta se Ribčeva Tončka in Kobiličeva Pavla pošteno skregali; dobila jih je slednjič Tončka in Pavla ji tega še danes ni pozabila. Prstan z zelenim kamenčkom pa je kupil Kopačev Tine iz Planjave za svojo zaročenko, pravijo, da bo še ta mesec poroka.

Cunjarjeva pripovedovanja so bila čedalje bolj obširna in neslana; manjkalo pa tudi ni šaljivih pripomb od strani dovtipnih vaščanov, katere je Miha znal tako spretno zavrniti, da se je vse smejalo. »Kdor zna, pa zna,« — si je mislil samozavestno, — »in radi ga imajo.« Poznal je le svojo spretnost, prezrl pa norčevanje in posmeh, ki je odmeval na njegov račun.

Slednjič so se ga vaščani le naveličali, celo Kurentu, ležečemu v mehki travi, se je pričelo vsled dolgočasia zdehati. Na zapadu je pojemala večerna zarja. Voščeč si lahko noč, so se počasi razhajali.

»Lahko noč, lahko noč,« — je odzdravljajal Miha odhajajočim, zadevajoč na hrbet leseni košek. — »Hej, Mana in Cilka, kam se vama pa tako mudi? Mana, slišiš, na žegnanje pridem nocoj!»

»Pridi, vrat ne zapiramo nikomur,« — odvrne prisiljeno Mana, hiteča s Cilko proti domu.

»Mana, čuješ, vprašal bi te nekaj,« — kliče cunjar, sopihajoč za deklicama, ki se pa nista hoteli ustaviti. Spoznavši, da ju ne more dohiteti, je pričel počasneje korakati.

Malinova Cilka in Kosova Mana sta izginitili v polmraku. V stolpu zakrižke cerkvice je zazvonilo zdravo Marijo.

Cunjar je počasi stopal proti svoji koči. Na prijazen opomin zvona se je odkril in pričel moliti, a razmišljenost, ki je baš ta večer prekoračila vse meje, ga je ovirala. Njegov duh, ki je begal v mračni daljavi za Cilko in Mano, se kar ni hotel povspeti kvišku, pod zvezde, ki so se ravnokar prikazale na nebesnem stropu. Trudil se je na vso moč, da se iznebi neljube raztresenosti. »Anđel Gospodov je oznanil Mariji...« je pričel, kolikor mu je bilo mogoče zbrano, a izkušnjava mu je šepetala na uho: »Krasna dekletje je ta Malinova Cilka...« Jezno je zamahnil z roko po zraku, kakor da je hotel odpiniti nadležno peklensko nagajivko ter nadaljeval pobožno: »Češčena Marija...« Toda izkušnjava se ni dala odgnati. »Kosova Mana bi bila zate,« je pričela z drugim bolj mamljivim glasom, cunjar pa se je zopet otresel nadležnih misli in nadaljeval: »Glej, dekla sem Gospodova...« Hudoba pa ni mirovala. »Mani ni daleč okrog enake,« — ga je motila zapeljivo, cunjar pa je pobožno dostavil: »Češčena Marija...« »Mana je zate ustvarjena,« — je sitnarila usiljivo, cunjar pa je goreče in vedno glasneje izgovarjal »In beseda je

meso postala...« »Mano moraš dobiti,« mu je prigovarjala zvito, kakor za stavosaj, cunjar bi bil skoraj podlegel laskavosti peklenske nadlegovalke, vendar pa je zbral poslednjo moč in zmagovito končal zadnjo češčeno Marijo.

Ponosno se je pokrill in si globoko odahnil pred svojo kočjo, kamor sta že v trdem mraku dospela s Kurentom. Vežnih vrat pa dolgo ni mogel odpreti, ker je nekdo v njegovi odsotnosti zabil klin v prostorno luknjo ključavnice.

Cunjarjeva bajta je čepela na ravnini pod hribom sv. Lenarta; mimo je vodila ozka, slabo posuta cesta iz Zakrižja po gozdih čez hribe v kresniško dolino. Majhen potoček jo je spremljal do vnožja gozdnega brda, prilivajoč rodovitnim travnikom in sadonosnim vrtovom. Koča je bila last bogatega Malina, ki je iz usmiljenja trpěl pod streho ubogege starega cunjarja, Mihovega očeta, ki je bil prav do sive starosti čvrst, kakor hrast, slednjič pa je tudi njemu dogorela svetilka življenja. Malin ga je našel nekega večera v objemu neizprosne smrti. Le še s težavo je mogel govoriti. Zadnja beseda mu je bila prošnja za nepreskrbljenega sina, naj mu Malin nikar ne zapira vrat njegove rodne hišice. Sosed je to ganjen obljubil in stari cunjar je mirno izdihnil. Pokopali so ga na občinske stroške, Miha pa je pospravil dedščino — ličen košek, spleten iz vrbovih mladik, lastnoročno delo pokojnega očeta — ter ga zaprl v podstrežju v leseno omaro. Poslovil se je od Zakrižjanov, šel je iskat sreče v prostorni svet.

Čez dvajset let se je vrnil. Našel je mnogo sprememb: stari Malin se je preselil v večnost, doma je gospodaril sin, ki je kmalu po njegovem odhodu prišel od vojakov. Osemnajstletna Cilka in šestnajstletni Tonček sta mu ponos in edino veselje. Tudi Kosova Mana, takrat petletna deklica, se je med tem časom razvila v krasno dekle. Pa tudi sam se je bil izpremenil. Tujina mu je pobelila lase in posušila lica. Le zgornost se mu je podvojila, ki je ljudem večkrat celo presevala.

Prva pot ga je peljala do Malina, prosit za stanovanje v koči, ki ga je čakala prazna. Mladi Malin jo je odprl z velikim zarjavelim ključem in Miha so po dolgem času zopet objele črne, že deloma črvice stene. Ko si je sobo primerno uredil, je poiskal v podstrežju očetov koš, ki ga je v nečasnih spominih na mlada leta optal na ramo. Lotil se je krošnjarsstva in nabiranja cunj, vsled česar so ga dovtipni sosede imenovali cunjarja.

O Mihu so bili Zakrižjani različnega mnenja. Nekateri so trdili, da si je na tujem prihranil dokaj denarja, drugi so vedeli, da je preprost siromak, brez najpotrebnejših sredstev, kaj gotovega pa ni vedel nobeden, ker svojih tajnosti Miha ni nikomur razkrival.

Prodajanje drobnarij in nabiranje cunj je takrat neslo in cunjar se je preživljal z lahkoto. Trpel je le ob misli, da je za njegovo mizo prostora še za drugo osebo, ki naj bi mu bila tovarišica v samotni koči.

Prišel je torej resno misliti na ženitev. Pa je imel smolo, kamor se je obrnil. Pirčeva Metá, ki jo je zasnubil, ga je tako osorno zavrnila, da je izgubil za enkrat ves pogum. Kmalu se je zopet ojunčil ter se boljše približal Klinčevki, mladi vdovi, katere mož se je ponesrečil v Ameriki; ta pa si je kar pred njegovim nosom izbrala drugega, kar je cunjarja strahovito ujezilo. Celo vrsto maščevalnih naklepov mu je radi tega vzrojilo v razburjenem srcu, a samo enega je mogel izpeljati.

Klinčevka se je zaročila z Urbanovim Lovretom, njena zaroka pa je bila zelo seljuba sorodnikom, osobito teti mlade neveste. Hotela je je razdreti na vsak način in cunjar jo je poštvovalno podpiral.

Klančarjeva teta je pridno obiskovala svojo vnukinjo, slikajoč ji v najlepših barvah lepoto samskega stanu. Z govorniško smetnostjo je pritiskala nanjo, ter ji pripovedovala, kako se njen pokojni mož ozira iz večnosti proseč jo, naj mu ostane zvesta tudi po smrti. Cunjar pa se je, ogrnjen v belo rjuho, plazil po noči okrog Klinčevega poslopja, tarnal, cvilil in plakal, hoteč zbegati ubogo vdovo, ki naj bi mislila, da jo svari in opominja njen umrli mož, trpeč radi nje na onem svetu.

Pa je nista premagala. Klinčevka in Lovro sta se poročila in strahovi so okrog njene hiše pojenjali. Tetina nevolja do nestrčne trdovratnice se je izpremenila v ostuden srd, cunjar pa se je jezil in klel, ker mu je zopet izpodletelo. Dolgo ni mogel pozabiti sreče, katero je bil že takorekoč držal z obema rokama.

Zakrižkim fantom se je ubogi cunjar sasmilil. Obljubili so mu poiskati nevesto. Vodili ro ga po hišah in gostilnah, ga zemi in se zabavali. Cunjar je plačeval in lantje so pili na njegov račun; na pepelnično sredo pa je moral vleči hloed, ker je ostal samec. Obupal je nad prijaznostjo svojih sosedov, bolj kot kedaj prepričan, da je človek samemu sebi najbližji, ki si sam najlažje pomaga, vedoč, kje ga najbolj srbí.

Cunjar je odslej sam izbiral nevesto. Prišel je kar v domači vasi; Malinova Cilka mu je že od nekdanj dopadla, le da se mu je zdela prerresna, da bi jo zasnubil. Več npanja pa mu je zbudila misel na Kosovo Mano, ki je bila splošno bolj prijazna in je — ne da je zato vedela — postala kraljica njegovega srca.

Skrbelo ga pa je, da bo Mana odklonila njegovo ponudbo, kajti petinštiridesetleten mož ni več zal mladenič in tudi bogastva ji on ne more pokazati. Sklenil je, da se ji prikupi a drug način in dvigne svoj ugled pred sosedi. Kupil je nekje na Hrvaškem mladega konjiča z ličnim vozom ter se pripeljal ponosno v Zakrižje. Ker pa ni imel potrebnega hleva, ga je privezal pred kočo za kljuko vežnih vrat. Klasova Ančka se je tistega večera hudo prestrašila. Opazila je pred bajto čudno žival, ki je v temi izgledala kakor sam peklenšček. Pomirila se je komaj drugi dan, ko je videle, da se cunjar vozi po vasi. — Vaščani so mu nagajali, kje bo zidal hlev in odkod jemal krmo, česar se je Miha res šele domislil pozneje. K sreči konjiček ni bil važen voziti; ko je naložil blaga, da ga pelje prodajat, se mu je trdovratno uprl. Ne-

usmiljeno ga je obdeloval z bičena in s pestmi in uboga živalca si ni znala drugače pomagati, kakor da je krenila s ceste pod mejo, kamor se je prevrnil voz s cunjarjem vred. To je nepokornemu konjiču tako zameril, da ga je z vozom vred še isti dan prodal.

Zopet so imeli Zakrižani gradiva za nove šale. Celo Mani niso prizanesli; ta pa je molčala in prezirala prazne govoriče; pozneje pa je sklenila, da bo ob priliki s cunjarjem temeljito obračunala.

Pri Kosovih so se pripravljali na žegnansko zabavo. Povabljeni so bili Malinovi: oče, Cilka in Tonček, Klasova Ančka ki je s seboj prinesla vina in umetno okrašeno pogačo, in še nekaj drugih vaščanov in vaščank. Pojedina se je pričela, zadonele je tista priljubljena domača pesem:

»Lepa j zakrižka fara,
daleč, daleč nima para,
v prsih nam srce skaklja
ker v Zakrižju smo doma.«

Komaj so izpeli do konca, ko so se začeli težki koraki. Cunjar je prišel. Klasova Ančka mu je hitela odpirat.

»Miha, dobrodošel,« — so mu klicali vsi obenem ter ga vabili, naj prisede. Ni mu bilo treba veleti dvakrat, še manj se je branil jesti in piti. Potem se mu je razvezal jezik.

»Zdaj nam bo pa Miha kaj povedal,« — je namignil Malinov Tonček. — »Kaj ne, Miha, vi veste več, kakor vsi Zakrižani skupaj.«

»Tega nisi ti prvi povedal,« se je bahato odrezal cunjar, izpraznil kozarec vina ter prigriznil kos pogače.

(Dalje.)

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Ponovno opozarjamo dopisnike, da vsi dopisi brez podpisa romajo v koš. — Mnogo daljših dopisov ne more priti na vrsto radi pomanjkanja prostora.

Ako se prehladimo, nastopajo v udih „strupi prehlajenja“, ki nam povzročajo bolečine. Odstranijo se, če masiramo roke in noge s Fellerjevimi bol lajšajočim, mišice in kite krepilnim „Elsa“-fluidom. 6 dvojnatih ali 2 specialni steklenici za 24 K pošlje lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsa-trg št. 16 (Hrvatsko). Priporočajo ga številni zdravniki in nad 100.000 zahvalnic. Omot in puštnina se računa posebej najceneje. Kdor naroči več obenem, mnogo prihrani. (u)

Izjava. Glede na reklie 11 posestnikov v št. 19 Vašega cenj. lista prosim za objavo, da zadnjeimenovana gospodarja: Janez Vrtačnik in Jože Juvančič pri tem preklitu nista prizadeta. 3823

Na Vačah, dne 13. 6. 1919. F. Ortanc.

Lovskega psa-braka

ki vstrajno išče in spodi, lepe zunanosti, kupim ali dam v zameno zanj dobro puško, lankester-dvocevko z 20 naboji. — Ponudbe na naslov: P. Višnján, pošta Višnjagora. 3859

Priporočamo edino tovarniško zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt ter njih posameznih delov. Istotam se dobijo potrebščine za šivilje, krojače in čevljarje ter galanterijsko in manufakturno blago. Blago za obleke. 3896

Jos. Petelinč, Ljubljana, Sv. Petra nasip 7, za vedo desno.

Kdo kaj ve? Frančišek Košir s Pristave pri Borovnici se pogreša že od oktobra 1. 1914. Bil je takrat v Galiciji pri 27. polku, 14 komp., voj. p. 65. Kdor ve kaj več o njem, naj obvesti Frančiško Košir na Pristavi pri Borovnici, ki poravna vse morebitne stroške.

Valenec

se sprejme takoj za dimnikarsko obrt in sicer zdrav in pošten deček od 14 do 16 let star pri Ant. Urbas, dimn. mojster v Cerklju pri Rakeku.

Mlinarji!

4 tečaje celotne mlinarske oprave in 4 stope takoj na prodaj. 3825
Elektrarna v Brežah pri Vranskem.

Hlapca

v starosti okoli 40 let, ki bi znal vsa kmetijska dela in samostojno vodil srednje veliko kmetijo v Vel. Lašah, sprejemem takoj v službo. Ostane lahko pri hiši do smrti. 3855
Fr. Žužek, župnik, Kopanji, p. Grosuplje.

Naznanjam, da sem otvoril v Kranju medicinalno drogerijo parfumerijo in tolomanufakturno

in se slav. občinstvu priporočam za nakup vseh v mojo stroko spadajočih predmetov. 3854
Bogomir Šinkovec, med. drog., Kranj.

Pravo žolto

domače milo za pranje
1 kg K 14.-, — 1 zabojček okoli 3.-, kg franco K 49.-, pošilja po povzetju zavod za eksport

Toaletno milo

po dnevnih cenah
Milo za britje K 3.-, 1 kg K 30.-, Krema za britje porcelan. lonček K 6.-, 1 ducat K 55.-.

M. JUNKER, Zagreb št. 1, Petrinjska 3. Z naročilom se prosí poslati tudi polovico zneska.

Miši - podgane stenice - ščurki

in vsa golazen mora poginiti ako porabljate moja najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 5.-, za podgane in miši K 5.-; za ščurke K 6.-; posebno močna tinktura za stenice K 6.-; uničevalec moljev K 3.-; prašek proti mršesom K 3.- in 6.-; mazilo proti ušem pri ljudeh K 3.-; mazilo za uši pri živini K 3.-; prašek za uši v obleki in perilu K 3.-; tinktura proti mršesu na sadju in na zelenjadi (uničevalec rastlin) K 3.-; prašek proti mravljam K 3.-.

Posilja po povzetju Zavod za eksport M. Junker, Zagreb 1, Petrinjska ulica 3.

Drago vam plačam lepo, suho

lipovo cvetje!

Zbirajte ga in javite, koje množino ga imate! Vreče Vam pošljem in prevzamem blago po povzetju!

VINKO VABIČ, ŽALEC pri Celju.
Ponudbe trgovcev prosim 3815 le z navedbo cene!

Krmila manjka!

Zato se uporabljajo nadomestna sredstva za krmila. Da to krmilo živina, perutnina dobro prebavi in popolnoma izkoristi, naj se pri mešanju 2 krat na teden krmi, ena pest polna „Mastin“ to je dr. pl. Trnkóczy-a redilni prašek. „Mastin“ paket velja 3 K, 5 paketov 15 K poštne prosto. 5 paketov zadostuje za 3 mesece za enega vola, kravo ali prašiča, da se zre. Dobiva se pri vsakem trgovcu.

Glavna zaloga: **lekarna Trnkóczy** zraven rotovža v Ljubljani.

Mastin je bil odlikovan z najvišjimi kolajnami na razstavah: na Dunaju, v Parizu, Londonu in Rimu.

Na tisoče kmetovalcev hvall in rabi „Mastin“.

Svetovnoznano najboljšo

„Gorenjsko koso“

najlinije brusne kamne nudi **PRVA GORENJSKA RAZPOŠILJALNA IVAN SAVNIK, Kranj.**

Cene kose so:

cm	50	55	60	65	70	75	80	85	90
pesti	5	5½	6	6½	7	7½	8	8½	9
kron	16-	16-50	17-	17-50	18-	18-50	19-	19-50	20-

Razpošilja se tudi vsakovrstno manufakturno blago, kot: štofi za moške obleke, šifon, belo platno, cefir, oksfort, kamrik, klot, hladovina (cajg) itd. po najnižjih cenah. 3070

Kranjska deželna podružnica

a. a. deželna življenjske in rentne nezgodne in jamstvene zavarovalnice

v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12/II

sprejema zavarovanje na doživetje in smrt, združeno tud. z vojnim riziko, otroških dot., rentna in ljudska nezgodna in jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije.

Najugodnejši pogoji za vojno zavarovanje.

Zavod temelji na vzajemnosti. — Prospekti zastoj in poštne prosto. Sposobni zastopniki se sprejemajo pod najugodnejšimi pogoji. 1837

VII

NERVOZNE

boli, pritisk krvi, pomanjkanje spanja, migreno, prenapetost, migljanje pred očmi, slabe oči, šumenje v ušesih odpravlja Fellerjev

Elsa-fluid

6 dvojnatih ali 2 specijalni steklenici 24 kron. — Staro preiskušeno odvajalno, tek vzbujajoče in zaprtje odstranjujoče sredstvo so Fellerjeve rabarbarske

Elsa-kroglice

6 skatljic 12 K — v. Edino prave pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elsa trg št. 16 (Hrv. Zag.). Omot in poština se računa posebej najceneje. Kdor naroči več ob enem, mnogo prihrani.

Leopold Fon

delikatesna trgovina
Ljubljana, Stari trg št. 6

nudi cenj. odjemalcem raznovrstno specerijsko blago, čaj, pecivo, kakor tudi južno sadje, limone, fige itd.; rum, konjak, slivovko, vino v stekli. in sodih na drobno in debelo. Blago se razpošilja v poštinih zavitkih od 5 kg naprej in po železnici. 3065

Pisalni in računski stroji

tudi pokvarjeni se kupijo. Ponudbe pod „Pisalni stroj“ na „Anončno ekspedicijo A. Matelje, Ljubljana, Kongresni trg 3.“

Razširjate „DOMOLJUBA“!

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je:

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zoonov

Ljubljana, Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstne izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom zgradbe, 2. vse premično blago, mobilije, poljsko orodje, stroje, živino, zvonove in enako, 3. vse poljske prideleke, žita in krmno, 4. zvonove proti preletu mu, 5. sprejema tudi zavarovanja na življenje, oziroma doživetje in druge kombinacije in proti nezgodam, vsakovrstna podjetja, obrti kakor tudi posamezne osebe za deželno nižjeavstrijsko zavarovalnico, od katere ima tudi dežela Kranjska podružnico.

Varnostni zaklad in udnine, ki so znašale l. 1916 K 906.828-01, se poškodile koncem l. 1917 na 1.081.838-54.

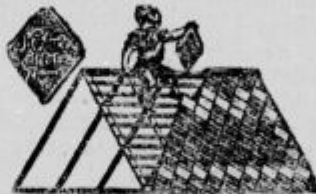
Tedaj, čim večje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembolj bo rasel zaklad.

Ponudbe in pojasnila daje ravnateljstvo, glavno poverništvo v Celju in na Preseku, kakor tudi po vseh farah nastavljeni poverjeniki.

Cene primerne. hitra cenitev in takojšnje izplačilo

Zenske lase

rezane in mešane kupuje v vsaki množini po najvišji ceni Matija Podkrajšek brivec, Ljubljana, Sv. Petra cesta 32.

Cementna strešna opaka

najbolj trpežne vrste se dobi pri tvrdki

Ioan Jelačin, Ljubljana Emonska cesta 2. 4792

Ko pridete v Ljubljano

oglejte si na novo urejeno trgovino

H. SUTTNER v Ljubljani št. 1, sedaj Mestni trg št. 23.

Največja izbira in svetovnoznana razpošiljalnica ur, zlatnine in srebrnine.

Zahtevajte cenik zastoj in poštne prosto!

LJUDSKA POSOJILNICA

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6

obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem marca 1919 nad 40 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enstotisoč kron rezervnih skladov.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.